

Έκδοση για τον Μυθικό Άρθρο
ΝΕΩΤΕΡΑ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΑΙ ΣΣ.Φ4.0007

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΟΙ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

ΜΑΡΙΝΟΣ ΑΝΤΥΠΑΣ

Ο ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΤΗΣ ΑΓΡΟΤΟΣΟΣΙΑΛΙΣΤΗΣ ΠΟΥ ΕΠΕΣΕ ΘΥΜΑ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ ΤΟΥ

Του μαρξιστού ιστορικού συγγραφέως κ. ΓΙΑΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ

Ἀπὸ γενιὰ μικροαστικὴ ὁ Κεφαλλονίτης Μαρίνος Ἀντύπας ἄμα ἔβγαλε τὸ Γυμνάσιο μὲ χίλιες στέρησες ἐγράφηκε φοιτητῆς τῆς Νομικῆς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἀθῆνας. Ἀπὸ τότε ἀρχίζει μιὰ ἀξιόλογη ἐπαναστατικὴ κοινωνικὴ δράση (1). Τὸ ὄνομά του γίνεται πολὺ γνωστὸ καὶ ἡ δράση του καὶ ἡ ἐνεργητικότητά του προκαλοῦν τὴ συμπάθεια τῶν μαζῶν καὶ τὴν καταδίωξή του ἀπὸ τὶς κρατικὰς ἀρχές. Ἀπὸ ἰδιοσυγκρασίαν τύπος ἐπαναστατικὸς ἐσυγκέντρωνε ὅλες τὶς ριζοσπαστικὰς ἐπαναστατικὰς παραδόσεις τῆς Κεφαλλονίας πού, στὰ χρόνια τῆς ἀγγλοκρατίας καὶ ὕστερα, ἔχει νὰ παρουσιάσει μιὰ πλούσια ἱστορία σὲ ἀγῶνες ἐθνικοὺς καὶ κοινωνικοὺς.

Δὲν ξέρει οὔτε ξένες γλῶσσες, οὔτε ἔχει μόρφωση σοσιαλιστικὴ. Τὰ μεταφρασμένα στὰ ἑλληνικὰ βιβλία τοῦ Τολστοῦ, τοῦ Κραπότιν, τοῦ Μπέμπελ, τοῦ Ζολᾶ καὶ ἄλλων, τὸν ἐπηρεάζουν πολὺ. Θὰ διάβαζε ἐπίσης τὴν ἱστορία τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἀκόμα τὶς ἀναρχικὰς προσοῦρες πού κυκλοφόρησαν, ὅπως εἶδαμε, στὴν Πάτρα, Πύργο, καὶ ἄλλοῦ. Τὸ δίχως ἄλλο καὶ ἀπὸ τὰ φυλλάδια τοῦ Καλλέργη καὶ Δρακούλη καὶ πῆρε. Στὸ μυαλό του ὅμως δὲν ξεχώριζε τὸν Τολστοῦ ἀπὸ τὸν Μπέμπελ, τὸν Ζολᾶ ἀπὸ τὸν Κραπότιν. Ὅλους τοὺς ἔπαιρνε γιὰ τῆς ἴδιας μάρκας σοσιαλιστές.

Ὅσο γιὰ τοὺς ἑλλαδικοὺς σοσιαλιστές, ὁ Δρακούλης τοῦ ἐφαίνονταν «νερόβραστος». Ἄν καὶ ἦταν ἀπὸ ἰδιοσυγκρασίαν τύπος ὀρθοῦς καὶ ἐπαναστατικὸς, θρημιμένος μὲ τὶς πλούσιες ἐπαναστατικὰς παραδόσεις τοῦ νησιοῦ του, τὸ σοσιαλισμὸ του, ἢ, ὅπως τὸν ἔλεγε, τὸν **κοινωνισμό** του τότε παρουσίασε ὀλότελα **ιδιόρρηθμο**. Σ' αὐτὸ τὸν ἐπηρέασε καὶ ἡ ἐποχὴ του. Ἡ ἀνάπτυξη καὶ ἐξέλιξη

(1) Στὸ «**Σοσιαλιστῆ**» (1. 3. 1896) διαβάζουμε: «Περὶ τὰ μέσα τοῦ 15θήμερου αὐτοῦ ἐν Βιτρινίτση ὁ σοσιαλιστῆς Μ. Ἀντύπας, φοιτητῆς τῆς Νομικῆς, ὠμίλησε ἐνώπιον 200 περίπου προσώπων ἀναπτύξας τὰς σοσιαλιστικὰς αὐτοῦ ἰδέας.»

νῶν πού πέφτουν καὶ χάνουν τὸ αἶσθημα τῆς πραγματικότητος. Πρέπει νὰ ἔχουν τὸ θάρρος νὰ εἰπουν ὅλοι ὅ,τι καὶ ὁ Ἀμλέτος: ὅτι καὶ σάπιον ὑπάρχει εἰς τὸ σύστημα. Καὶ εἶνε τόσον τὸ ἀδιέξοδον εἰς τὸ ὁποῖον φέρεται ὁ κόσμος, ὥστε δὲν βλέπω τίποτε ἄλλο παρὰ πόλεμον ἢ κοινωνικὰς ἀνωμαλίας. Πάντως ἡ μεταβολὴ μοῦ φαίνεται ὅτι ἤρχισεν ἤδη νὰ συντελεθῆ καὶ τὸ ἰσχύον σύστημα δὲν εὐρίσκει πλέον δικαίωσιν». Μιλεῖ ὅμως κατόπιν γιὰ ἓνα «κρατικὸ σοσιαλισμὸ», γιὰ μιὰ δημοκρατία χωρὶς βουλευτὰς, ἀλλὰ καὶ χωρὶς δικτατορία καὶ στὸ τέλος, ὅσο πὸ εὐλικρινῆς ἀπὸ τὸν ἄλλον καὶ ἄν εἶνε ἐστὶ διαπίστωση τῆς ἀφορητῆς τῆς κοίσεως, ἀποφεύγει νὰ ἐκφράσῃ σαφῆ γνώμη γιὰ τὴ μοιραία λύσιν τῆς αὐτῆς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλη ἀπὸ κείνη πού προβλέπει ἡ ὀρθόδοξη Μαρξιστικὴ ἀποψη, μὲ τὴν ὁποία συμφωνεῖ καὶ ὁ γράφων αὐτὸς τὶς γραμμὰς ἂν καὶ δὲν ἀνήκει σὲ καμμιὰ πολιτικὴν ὀργάνωσιν: τὸ μοιραῖο, τὸ ἀνιπόφεντο ἀμειστο γκρέμισμα τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ ἡ βαθμιαία δημονοργία μιᾶς ταξικῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Ἄλλη διέξοδος δὲν ὑπάρχει.

Ἡ ἔρευνα αὐτῆ τῆς προκρινῆς ἐφημερίδος δὲν εἶχε κανένα ἄλλο ἀποτέλεσμα παρὰ μόνο ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀποκαρδιωτικὴν σύγχυσιν πού ἐπικρατεῖ στὰ μυαλὰ τῶν Νεοελλήνων διανοουμένων. Ἀρκετὸ κέρδος καὶ αὐτὸ.

Θ. Ν. ΤΣΑΒΕΑΣ

τοῦ ρωμαϊκοῦ καπιταλισμοῦ γίνεται μὲ μεγάλη ἀρχιτητα. Τὸ προλεταριάτο, ἂν καὶ ὑπῆρχε ὡς τάξι ἀπὸ πολλὰ χρόνια, στὴν περίοδο αὐτὴ μόλις ἀρχίζει νὰ συγκεντρώνεται καὶ ἡ ταξικὴ του συνείδηση εἶνε ἀκόμα σὲ ἐμβρυώδικη κατάστασι, καὶ οἱ διεκδικήσεις του ὀλότελα ἀκαθόριστες.

Στὴν ἴδια ὅμως περίοδο τὸ σταφιδικὸ ζήτημα βρίσκεται στὴν ἡμερησία διάταξι. Εἶνε τὸ φλέγον ζήτημα. Ἡ Πελοπόννησος ὑποφέρει, πεινάει.

Στὴν Κεφαλονιά, Κέρκυρα καὶ στ' ἄλλα Νησιά τὸ ἀγροτικὸ ζήτημα ἀκόμα δὲν ἔχει λυθῆ ριζικά. Ὑπάρχουν τσιφλικία καὶ κολλῆγοι, ἀπομεινάκια φεουδαρχικῆς καταπίεσις (2). Στὴν Θεσσαλία τὸ ἴδιο. Κάποια μηνύματα ἀγροτικῆς ἐξέγερσις ἔρχονται ἀπὸ τὶς ἐπαρχίες πού ὑπάρχουν ἀκόμα οἱ φεουδαρχικοὶ θεσμοὶ (3). Στὴν ἴδια ἐποχὴ ἡ ἀστικὴ τάξι προετοιμάζεται γιὰ νὰ δώσῃ ἀποφασιστικὴ μάχη μὲ τὰ **Τζάκια**.

Ὁ Ἀντύπας μὲ τὴν ἐφημεριδοῦλα του «**Ἀνάστασις**» (1900—1907) πού ἔβγαλε στὴν Κεφαλονιά, προσπαθεῖ, νὰ δώσῃ λύσεις ριζικὰς γιὰ ὅλα αὐτὰ τὰ ζητήματα.

Μὰ γιὰ νὰ κατατοπιστοῦμε καλύτερα στὴ σοσιαλιστικὴ δράσι τοῦ Ἀντύπα, πρέπει νὰ ἀντιγράψουμε ἐδῶ τὸ «**πρόγραμμά του**» πού τὸ δημοσίευσε στὴν «**Ἀνάστασις**».

ΜΕΡΟΣ Α'

«Ζητοῦμεν τὴν παγκόσμιον **ἐλευθερίαν—ισότητα—ἀδελφότητα**. Θέλομεν ὅτι θέλει ὁ Χριστὸς: «οὐκ ἔστι Ἰουδαῖος, οὐκ ἔστι ἐλεύθερος ἢ δοῦλος», ἢτοι θέλομεν τὴν κατάργησιν τῶν **φυλῶν** καὶ τῶν **πατριδῶν**,

2) Στὰ Ἐφτάνησα τὸ **ἀγροτικὸ ζήτημα**, ἂν καὶ ἄμα ἐγένεν ἡ Ἐνοση (1864) ψηφίστηκαν μερικὸι ἀγροτικοὶ νόμοι πού κατήργησαν τὸ παλιὸ φεουδαρχικὸ καθεστὸς τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας, ὅσσο ὀριστικὰ δὲν εἶχε λυθῆ τὸ ἀγροτικὸ ζήτημα καὶ οἱ ἀγρότες ὑπόφεραν ἀκόμα. Γι' αὐτὸ ἀπὸ τὰ 1864 ἴσαμε τὰ 1912 δὲν ἔπαυαν οἱ ἀγροτικὰς ἐξεγέρσεις καὶ διαμαρτυρίες. Ξέρομε καὶ ὅλας πῶς ὁ Στελλὰκης Μουσοῦρης στὰ 1890 ἔβγαλε μιὰ ἐφημεριδοῦλα τὸν **Ἀγρότη** στὴν ὁποία προπαγανδίζει τὴν κατάργησιν τῶν τσιφλικιῶν. Ὁ Στ. Μουσοῦρης ἦταν πλοῖσιος πολὺ μορφωμένος καὶ ἔκανε πρόξενος στὴ Ρωσσία. Ἐκεῖ ἐπηρεάσθη ἀπὸ τὴν τότε ρωσικὴ ἐπαναστατικὴ κίνησι. Οἱ συγγενεῖς του γιὰ νὰ τοῦ πάρουν τὴν περιουσία τὸν ἔβγαλαν τρελλὸ καὶ τὸν ἐκλείσαν στὸ φρενοκομεῖο τῆς Κέρκυρας. Ὑστερα ἀπὸ τὸν κοινωνικὸ θόρυβον πού δημιουργήθη καὶ ἀφοῦ πέθανε ὁ πολιτευτῆς πού ἐνέργησε νὰ τὸν κλείσουν στὸ φρενοκομεῖο, **ἐλευθερώθηκε**. Μὰ ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἡ ζωὴ του ἐγένε μαρτυρικὴ. Στὰ 1910 πέθανε ὕστερα ἀπὸ μακρόχρονη ἀρρώστεια. Στὰ 1893 καὶ κατὰ μῆνα Ἰούνη στὴ Ζάκυνθο ἰδρύθηκε σύλλογος ἀπὸ χωρῆτες μὲ σκοπὸ νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀγροτῆ. Τέτοιοι σύλλογοι ἰδρύθησαν καὶ στὴν Κεφαλονιά καὶ στὴν Κέρκυρα.

3) Τὸ **ἀγροτικὸ ζήτημα** στὴν Ἑλλάδα ἔξεν ἀπὸ τὰ Ἐφτάνησα—ἀρχίζει νὰ ἐκδηλωνεταί ἀπὸ τὰ 1880 καὶ δάθε. Στὰ 1885 διάφοροι δημοσιολόγοι μιλοῦν γιὰ τὴν ἀπαλλοτριώσι τῶν τσιφλικιῶν. Γι' αὐτὸ τὸ περιοδικὸν **Ἑλληνικὴ Γεωργία** (Γενάρης 1885) κατακρίνει τὶς **νέες ἀδελφικὰς ἰδέας** ἔτσι: «Ἀνθρώποι ἀγνοοῦντες ὀλοτελὸς τοὺς οικονομικοὺς ὄρους τῆς ποικιλῆς ἐγγείου παραγωγῆς, διότι εἶδαν τοὺς Παρισίους ἢ τὸ Λονδίον, ἐπίστευσαν ὅτι εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ μᾶς δώσωσι πρακτικωτέρας συμβουλὰς καὶ περὶ γεωργίας...».

τήν κατάργησιν τῶν Ἀφέντων καὶ τῶν Δούλων. Ζητοῦμεν μίαν Πατρίδα περιλαμβάνουσαν σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα, μίαν τάξιν ἀνθρώπων, τὴν τῶν ἐργαζομένων καὶ ἀδελφῶν, ἀπολαμβάνοντων ἴσα δικαιώματα καὶ ἐχόντων τὰ αὐτὰ καθήκοντα. Ζητοῦμεν τὴν κατάργησιν τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος καὶ ἀνακηρύττομεν ὡς ὑπέρτατον νόμον τὴν καθολικὴν ἐργασίαν, τὸ καθολικὸν καθήκον, τὸ καθολικὸν δικαίωμα. Ἀναγνωρίζομεν ἀριζόντια τῷ ἀνθρώπῳ προνόμια τὰ: ἐργασίαν — αἰσθημα — ἰκανότητα. Ἀναφωνοῦμεν: Ζήτω ὁ εἰς καὶ μόνον ἄρχων Λαός. Ἡ μία καὶ μόνη προνομιοῦχος τάξις τῶν ἐργατῶν.

ΜΕΡΟΣ Β'

Ζητοῦμεν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος, τὴν διάπλυσιν καὶ μόρφωσιν τῶν κατοίκων τῆς καὶ τὴν περιφρούρησιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ζητοῦμεν καὶ κατάργησιν ὅλων τῶν φόρων, οἵτινες βαρύνουσι τὰς ἐργατικὰς τάξεις καὶ δὴ τῶν βαρυνόντων τὰ εἶδη πρώτης ἀνάγκης. Ζητοῦμεν τὴν φορολογίαν τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ δὴ ταύτην θέλομεν προοδευτικὴν, ἥτοι, ὅσον μεγαλύτερον τὸ κεφάλαιον καὶ τὸ εἰσόδημα, τόσον αὐξάνουσαν τὴν φορολογίαν. Ζητοῦμεν νόμους προστατευτικούς διὰ τὰς ἐργαζομένας τάξεις καὶ πρὸ πάντων τὰς χειρωνακτικὰς, νόμους περιορίζοντας τὰς ἐργασίμους ὥρας καθορίζοντας τὸ ἡμερομίσθιον καὶ ἰδρύοντας ἰδιαίτερα ταμεῖα συντάξεως διὰ τοὺς καθισταμένους ἀνικάνους ἐργάτας εἴτε ἐκ τῆς ἡλικίας, εἴτε ἐκ τῆς ἀσθενείας, εἴτε ἐκ τραύματος. Νόμους ἐξασφαλίζοντας προστασίαν εἰς τὰς θυματέρας καὶ τὰ τέκνα τῶν ἐργατικῶν τάξεων. Ζητοῦμεν περιορισμὸν τῶν υπερόγκων, ἀναλόγως τῶν πόρων τῆς χώρας, μισθῶν καὶ παροχῶν καὶ δωρεῶν ἀπὸ τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου μέχρι τοῦ Οἴκου τοῦ Γραφέως. Ζητοῦμεν τὴν κατάργησιν τῆς Σταφιδικῆς Τραπεζῆς καὶ τῆς παρακρατήσεως. Ζητοῦμεν ἵνα τὰ ἐδάφη τῆς Θεσσαλίας, τὰ ἀνήκοντα εἴτε εἰς τὸ Δημόσιον, εἴτε εἰς τοὺς τσιφλικιοῦχους, διανεμηθῶσι εἰς τοὺς ἐργατικούς πληθυσμούς ἀποξημιωνομένων καὶ τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν τσιφλικιοῦχων διὰ δόσεων εἰς ἃς νὰ δύνανται ἂν ἀνταποκρίνωνται. Ζητοῦμεν ἵνα ὅλαι αἱ περιουσίαι τῶν Μονῶν διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς ἐργατικούς πληθυσμούς τῶν μερῶν εἰς ἃ ἀνήκουν αὐταί. Ζητοῦμεν τὴν κατάργησιν τῆς στρατιωτικῆς θητείας ἐντελῶς, δυναμένων τῶν πολιτῶν νὰ γυμνάζωνται κατὰ τὸ Ἀμερικανικὸν σύστημα. Ζητοῦμεν νὰ καταργηθοῦν αἱ Νομαρχίαι καὶ ἕκαστος Δήμος νὰ αὐτοδιοικῆται κατὰ τὸ Ἑλβετικὸν σύστημα. Κηρυσσομένη ὑπὲρ τῆς πλήρους ἀποκεντρώσεως. Ζητοῦμεν ἵνα τροποποιηθῇ τὸ δικηγορικὸν σύστημα, ἥτοι αἱ κλοπαὶ καὶ τὸ δικηγορικὸν γδύσιμον κατὰ τῶν χωρικῶν καὶ τῶν ἐργατῶν προπάντων. Ζητοῦμεν ἐν γένει ὅλας τὰς συνθηκάς ἐκείνας ἃς ἐπιτρέπει τὸ καθεστῶς καὶ δι' ὧν ὁ Ἕλληνας λαὸς θὰ γίνῃ εὐκατάστατος, ἀνεξάρτητος, θὰ ἐξασφαλίσῃ δὲ τὰ δικαιώματά του· αὐταὶ δὲ αἱ συνθηκαὶ εἶναι ὅσα ἀνωτέρω ζητοῦμεν καὶ ὅσα θὰ ζητήσωμεν ἐν καταλλήλῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ (σημ. ἐννοεῖ τὸ κοινobούλιον).

ΜΕΡΟΣ Γ'

Τὰ μέσα δι' ὧν ζητοῦμεν τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἡμετέρου προγράμματος εἶνε ἠθικὴ ἐπανάστασις, ἥτις ἐπιτευχθήσεται διὰ τῆς διδασκαλίας, διὰ τῆς δημοσιογραφίας, διὰ τῶν διαλέξεων, διὰ τῆς αὐτοθυσίας καὶ τῆς θελήσεως. Οἱ ἀκολουθοῦντες ἢ συμφωνοῦντες μετὰ τὰς ἀρχὰς ταύτας ὀνομάζονται ΚΟΙΝΩΝΙΣΤΑΙ—ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΑΙ, τὸ δὲ κόμμα τοῦτο ΚΟΙΝΩΝΙΣΤΙΚΟΝ — ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟΝ.

Ἐνα προσεχτικὸν διάβασμα τοῦ παραπάνω «προγράμματος» μᾶς δίνει νὰ καταλάβουμε πόσο οὐτοπικὸς ἦταν ὁ «σοσιαλισμὸς» τοῦ Ἀντύπα. Ἀπὸ τῆς μιᾶς μεριᾶ ἤθελε μίαν πατρίδα μετὰ χωρὶς σύνορα καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλης τὴν προστασίαν τῶν «δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ».

Ἐπειτα, ὅπως καὶ ὁ Καλλέργης, καθόλου δὲν κάνει λόγον γιὰ τὴν ὁργάνωσιν τῆς ἐργατικῆς τάξης, καὶ γιὰ τὴν πάλη τῶν τάξεων, πλὴν μὲ τὸ διαφωτισμὸν, μετὰ «ἠθικὰ» καὶ «προπαγανδιστικὰ» μέσα πιστεύει πᾶς θ' ἀλλάξῃ ἢ κοιτανῆ.

Γι' αὐτὸ στὰ γράμματά του, στοὺς λόγους του, στὶς διαλέξεις του φώναζε γιὰ τὴν **ἩΘΙΚΗ ἐπανάστασιν** καὶ ὄχι γιὰ τὴν **ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ**.

Τὸ ἱστορικὸν τοῦ ὅμως περιβάλλον συγχωροῦσε τὶς ἀντιφάσεις αὐτές. Γιατὶ ὁ ἐθνικιστικὸς ἀγῶνας τῆς Κρήτης, σὰν ἀπελευθερωτικὸν κίνημα ποῦ ἦταν, εἶχε τὶς συμπάθειες ὅλων τῶν σοσιαλιστῶν καὶ προ-

οδευτικῶν διανοουμένων τῆς Εὐρώπης. Ἐξ ἄλλου ὁ «μακεδονικὸς ἀγῶν», παρουσιάζονταν ἀπὸ τὴν προπαγάνδα τῆς ρωμαϊκῆς κεφαλαιοκρατίας, σὰν ἕνας ἀγῶνας ποῦ ἀπέβλεπε ἀπὸ τὴν μιὰ μεριὰ στὸ νὰ ξεσκαλώσῃ τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τὸν τούρκικον δεσποτισμὸν, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη: γιὰ τὴν σῶσιν ἀπὸ τὸν βουλγαρικὸ ἱμπεριαλισμὸν. Κάτω ἀπὸ τὶς συνθήκας αὐτές, μετὰ τὴν ἔλλειψη ὁλότελα πολιτικῆς καὶ διεθνιστικῆς συνείδησης ἀπὸ μέρος τῆς ἑλληνικῆς ἐργατικῆς τάξης, ποῦ ἦταν μίαν μικρὴν μειοψηφίαν, ἦταν ἐπόμενο νὰ γίνωνται τέτοιαι συγχύσεις ἀπὸ τὸν Ἀντύπα, ποῦ, ὅπως εἶπαμε παραπάνω, τὸ θεωρητικὸν τοῦ «σοσιαλισμὸν» τὸν ἐπαίρει ἀπὸ τὰ μυθιστορήματα καὶ τὶς προσοῦρες τοῦ Τολστόϊ, τοῦ Μπέμπελ, τοῦ Κραπότιν, τοῦ Ζολᾶ καὶ τοῦ Καλλέργη. Κοντολογῆς μοροῦμε νὰ ποῦμε πὼς ἡ πραγματικὴ «σοσιαλιστικὴ» του δράση ἀντανακλοῦσε τὸ ἱστορικὸν περιβάλλον.

Ἰσαμε τὰ 1906 ἡ δράσις τοῦ Ἀντύπα περιορίζεται κυρίως στὸ διαφωτισμὸν τῶν ἐργατικῶν μαζῶν, τόσο στὴν Κεφαλλονίαν, (4) ὅσο καὶ στὴν Ἀθήνα, Πειραιᾶ καὶ ἄλλοῦ.

Ὁ διαφωτισμὸς ὅμως αὐτὸς γίνεται μετὰ πολλὴν ρητορίαν, χωρὶς βάθος καὶ ἀνάλυσιν, τῆς τοπικῆς κοινωνικοοικονομικῆς κατάστασις. Ὁ Ἀντύπας, ὅπως εἶπαμε, δὲν ἤξερε τί θὰ πῆ πάλη τάξεων καὶ οὔτε ἀντελήφθηκε τὴν σημασίαν τῆς συνδικαλιστικῆς ὁργάνωσις καὶ τῆς πολιτικῆς πάλης. Μιλοῦσε καὶ προπαγανδίζε τις ιδέαις του δλότελα ἀφηρημένα μετὰ «ἀνθρωπιστικὰς» ρητορικὰς φόρμουλας καὶ μὲ μικροαστικὸν ριζοσπαστισμὸν. Ἀπὸ τὸ 1906 ὅμως ἀφίνει τοὺς ἐργάτας, καὶ γίνεται ὁ σηματοφόρος τοῦ ἀγροτισμοῦ. Πηγαίνει στὴ Θεσσαλίαν, κ' ἐκεῖ (στὴν περιφέρειαν τῆς Λάρισας) ἀρχίζει μίαν ἔντονη ἀγροτικὴν δράσιν. Ἄν καὶ εἶναι διωρισμένος ἐπιστάτης στὸ τσιφλικίον τοῦ μάρμαρα του Σκιαδαρέσι, ποῦ ἦταν ἀγορασμένον συντροφιᾶν μετὰ τὸν Μεταξᾶ, δὲν ξεχνάει τις ιδέαις του. Κάθε μέρα ἔκανε περιουσιὰς στὰ γύρω τσιφλίκια (περιφέρειαν τοῦ Πυργετοῦ) κ' ἐπροπαγανδίζε τὴν ἀπαλλοτριώσιν τῶν τσιφλικιωῶν, ὄχι βέβαια χωρὶς ἀποξημίωσιν, ἀλλὰ τὴν «παραχώρησιν» τούτων εἰς τοὺς γεωργοὺς κατόπιν δικαίας καὶ λογικῆς ἀποξημίωσεως τῶν τσιφλικιοῦχων.

Ἡ ἀγροτικὴ αὐτὴ προπαγάνδα τοῦ Ἀντύπα ἀνάγκασε τοὺς τσιφλικιάδες νὰ σκεφτοῦν γιὰ τὸ ξεπάστρεμα τοῦ. Πρῶτα προσπάθησαν νὰ τὸν τρομοκρατήσουν. Μέσω τῆς Νομαρχίας τοῦ ἔγιναν «συστάσεις» νὰ πάη τὴν προπαγάνδα του, καθὼς καὶ «παρατηρήσεις» ἀπὸ τὴν Ἀστυνομίαν. Ὁ Ἀντύπας ὅμως δὲν ἦταν ἀπὸ κείνους ποῦ τρομοκρατιότανε. Γι' αὐτὸ ἔβαλαν τὸν ἔμπιστόν του Ἰωάννη Κυριακὸν καὶ τὸν ἐδολοφόνησε τὴ νύχταν στὶς 9 τοῦ Μάρτη (1907) (5).

Στὴ Κεφαλλονίαν κ' ὑστερα ἀπὸ τὴν δολοφονίαν τοῦ Ἀντύπα ἡ μικροαστικὴ καὶ ἀγροτικὴ μάζα ξεκολοῦσε νὰ ἀριστερίζῃ. Λίγο πολὺ μάλιστα καὶ στ' ἄλλα νησιά παρατηρήθηκε ἴσαμε τὰ 1912 ἕνας ριζοσπαστικὸς δημοκρατισμὸς μετὰ «σοσιαλιστικὴν μᾶσκαν».

ΙΑΚΩΒΑΤΟ ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΡΔΑΤΟΣ

(4) Στὴν Κεφαλλονίαν εἶχε ἰδρύσει καὶ Λαϊκὸν Ἀναγνωστήριον τῆς Ἰσότητος. Στὶς ἐκδόσεις ἐπιπέλας 1906 παραλίγῳ νὰ βγῇ καὶ βουλευτής. Οἱ κυριώτεροι συνεργάταις του ἦταν ὁ ἀσπότης Στ. Ἀρσένης, ὁ διάκος Ι. Κοινιάδης, ὁ Ἀρτουλάριος καὶ ὁ Καγγελάριος (καλόγερος κ' αὐτὸς) ἀπὸ τὴ Σάμη, ἕνας ἀγρότης μετὰ ναστατικὴν ἰδιοσυγκρασίαν.

(5) Κοίτα περισσότερας πληροφορίας γιὰ τὴν δράσιν τοῦ Μ. Ἀντύπα στὸ ἄρθρον μου «Ἀντύπας» Σοσιαλιστικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία (Ἐκδόσις «Ἀκαδημαϊκοῦ») Χρ. Α' (1928) σελ. 36-37 καὶ γιὰ τὴν δολοφονίαν του: τὸ φυλλάδιον Τὰ τῆς δολοφονίας τοῦ Μαρίνου Ἀντύπα. Ἀθήναι 1908.

Σήμερα ή συνέλευση της 'Εταιρίας Λογοτεχνών

Σήμερα τα μέλη της 'Εταιρίας 'Ελλήνων Λογοτεχνών καλούνται σε γενική συνέλευση, την πρώτη μετά την άνοστροπή της τυραννίας και την εκ νέου νομιμοποίηση του ιστορικού πνευματικού Σωματείου του Παλαιού, του Ξενοπούλου, του Βλαχαγιάννη, του Μαλακιάση, του Σικελιανού, του Βόριναλη, του Σεφέρη, του Αύγερη και του Κοσμά Παλίτη — για να μνημονεύσουμε μόνο τις μεγάλες υπογραφές των νεκρών της λογοτεχνίας μας που πέρασαν από τη διοίκησή της ή τις γραμμές της.

'Ολόκληρη ή πρόσφατη έθνική και πνευματική μας ιστορία είναι δεμένη με την ύπαρξη της 'Εταιρίας 'Ελλήνων Λογοτεχνών και έπομένως οι εϋθύνες της έναντι του πολιτισμού μας όσο και των μελών του έναντι του σωματείου είναι σϋζητημένες. Σαν φορέας πνευματικών αξιών τοποθετείται εκ των πραγμάτων στην πρωτοπορία. Είναι φανερό λοιπόν, ότι μέριμνα όλων όσων την συγκροτούν πρέπει να είναι ή διηγετική παρουσία του Σωματείου στις επόλξεις της πνευματικής πρόοδου. Για την έπιτυχία ενός ύψηλης ποιότητας πνευματικού επιπέδου, πρέπει το μέλημα των λογοτεχνών μας να είναι ή ένότητα στα εύρυτα δημοκρατικά πλαίσια που τή στοιχειοθετούν. 'Αλλά για να παγιωθεί ή ένότητα σ' όλο το χώρο χρειάζεται, πριν απ' όλα, ή ένοποίηση των δύο σωματείων, με την ίδια έπωνυμία, που σήμερα αποτελούν το διχασμένο κορμό της. Οι λογοτέχνες είναι υπεύθυνοι, ανεξάρτητα και υπερέφανοι άνθρωποι και θά βρουν, κατά τη σημερινή συνέλευσή τους τον καλύτερο δρόμο που οδηγεί στην ποθητή ένότητα — θεμέλιο και καύχημα μίας ιδεατής δημοκρατίας του μέλλοντος.

Πολύς 18 Ιανου 1975

B.

ΛΟΓΟΙ και ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

'Η δράση και ο θάνατος του Μαρίνου 'Αντύπα 'Ανάμνηση ενός έπιζώντος

Ο ΦΙΛΟΣ θεατρικός συγγραφέας και δημιουργός της έπιτυχίας του «Κιλελέρ» Γιώργος Χαρολιουμπίδης μου στέλνει ένα αξιόλογο ντοκουμέντο, που όποθησαύρισε κατά την πρόσφατη θεατρική του περιοδεία στη Θεσσαλία και ιδιαίτερα στα χωριά Πυργετός και Λασιποχώρι (σημερινό 'Ομόλιο) στην περιοχή των οποίων δολοφονήθηκε το 1907 ο πρωτοπόρος αγροτικός ήγέτης Μαρίνος 'Αντύπας από όργανα των τσιφλικάδων. 'Εναις από τους ελάχιστους έπιζώντες αγρότες εκείνης της έπαχης, ο Γιώργος Κοιμπήσιος, κάτακος 'Ομολίου, καταγράφει τις άνοιμήσεις του στο ντοκουμέντο που θά ποιουσιώσω εδώ. 'Ο υπέργηρος Θεσσαλός αγρότης περιγράφει παραιοστατικά τόσο τα της δολοφονίας του 'Αντύπα, όσο και τις άθλιες συνθήκες κάτω από τις οποίες ζούσαν οι αγρότες της Θεσσαλίας στην πρώτη δεκαετία του αιώνα μας. Τηρώ άπόλυτα ή σύντομη του ντοκουμέντου.

'Η άθλια ζωή των αγροτών

«'Ο Μαρίνος Αντύπας από την Κεφαλονιά ήταν τότε νεαρός. Σώμα εϋσταλές, ψυχή μορφωμένη και σφρίγος για μιá καλύτεραν αύριο του αγροτικού κόσμου. Τότε οι αγρότες ήταν έλλωτες, φτώχεια, γύμνια, ξεπολησιά, με τα γουρνοτσάρουχα, ένδύματα σαλβάρια και χολέβια στές κήμες και κούκον στρογγυλόν στο κεφάλι. Την καθημερινήν τα σαλβάρια τα έβαζαν από την άνάποδην την ώρα εργασίας. Τας Κυριακάς από την άψη. Τροφή λιτή, ξϋδι και λάδι με το σταγονόμετρο, ξυδοπαπάρα και τα δύο γέυματα. 'Ο άφέντης Τούρκος (όνωμα Ρεσίντ πασάς) έμμεν στην Πόλη, ιδιοκτήτης του χωριού 6.500 στρέμματα και 12.000 στρέμματα δάσος. Διαχειριστής ό καπετάν 'Ιωάννης Λιάκος, Μακεδών. 'Επολέμησε τους Τούρκους και Βουλγάρους υπό την έπωνυμίαν καπετάν Βάρδας. 'Ενυμφεύθη εις Πυργετόν και ήτο έμπιστος υπάλληλος του Τούρκου τσιφλικά. Πωλούσε τα προϊόντα καλαμπόκι, σουσάμι, φασόλια χονδρά και μαυρομάτικα, συγκέντρωνε ένα δισάκι λίρες χρυσές Τουρκίας και

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Χωροφυλακή, άνακτορείου, φυλακίσεις. Ήταν και δύο ιερείς στο Λασιποχώρι, ο 'Αθανάσιος Οικονόμου Μαρσιτόπουλος και ο Ιερέυς Δημητρίος Σακελλάριος ή Καρπουζιάς. 'Ωρκισαν τους αγρότες στο Εϋαγγέλιον, μέσα εις την εκκλησίαν, κή τάν η επί τας. Θά πεθάνουμε όλοι, θέλουμε τή γή μας!».

'Ο φόνος του 'Αντύπα

»Τώρα πώς πήραν την ζωήν του μάρτυρος 'Αντύπα. 'Εδρα του ήταν ο Πυργετός εκεί που τώρα τα σχολεία. 'Εμμεν εκεί κάποιος Κυριάκος 'Ιωάννης οίκογενειακώς. Και ή σπειρά των τσιφλικάδων Μεταξάδων Ισχυρών αύλικών τότε, σηκιοθέτησε το έγκλημα. Δήθεν ο 'Αντύπας έπέτεθη της κυρίας Κυριάκου και «μπάμ» και κάτω! Τόν πήγαν οι Πυργετιανοί στη Λάρισσα, νεκρός ών, τόν μετέφεραν οί Λασιποχωρίτες από Λάρισσα — 'Ομόλιον σε άμαξα και στον άμο και άφίχθη άργά τήν νύκτα ή πομπή του νεκρού. 'Εμείς εδώ άνάστατοι περιμέναμε στο μύλο των Τεμπών. Κρύο, είχαμε άνάψει μικροφωτιές. 'Εδώ στο Λασιποχώρι όλο το χωριό περίμενε στα Πλατάνια δικτικός του γω-

πολιν. Ένώ ο ύποφαινόμενος Γεώργιος Α. Καμπίσιος τὸν εἶχα παππού, πατέρας τῆς μητέρας μου καὶ συντρώγαμε στὸ φτωχικό μας.

Οἱ ἀφεντάδες εἶχαν ὑπαλλήλους νὰ φυλάνε γύρω - γύρω τὰ χωριά. Εἶχε πόρτες ἀπὸ ξύλα ἐκεῖ ποῦ ἦτον καὶ τὰ φυλάκια. Ἐλέγοντο χαβαλέδες καὶ πολλὲς εἶχον προστριβὲς μὲ τοὺς Λασποχωριανούς καὶ συνεπλέκοντο. Ὅταν μάζωναν τὰ καλαμπόκια ἐκεῖ ποῦ σήμερα εἶναι τὸ σχολεῖον, τὰ σώριαζαν εἰς τρεῖς σωρούς σὲ «καρὰ - κιλὰ» (144 ὀκάδες τὸ καρὰ - κιλὸ) ἴσια, ἐκτεθειμένους στὶς βροχές. Ὅταν τελείωναν γίνονταν ἡ ἐκλογὴ: ὁ μπάς χαβαλὲς διάλεγε ὅποιο σωρὸ ἤθελε καὶ ὁ ἀγρότης ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ τὸν κουβαλήσει στὸν ὄμο μὲ ζαλικά, νὰ τὸν βάλει στὴν μεγάλη ἀποθήκη ποῦ σώζεται ὡς σήμερον. Ἐπειτα θὰ πάει τοὺς ἄλλους δύο σωρούς στὸ σπίτι του. Ὁμοίως καὶ τὰ φασόλια. Τὸ ἐν τρίτον ἀπὸ ὅσα καρὰ - κιλὰ παρέδιδε ὁ ἀγρότης ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ τὸ ξεφλουδίσει, νὰ τὸ στομπύσει, νὰ τὸ γυρίσει ὅταν ἦταν κατ'ἀλλήλους ὁ καιρὸς καὶ ἡ ἐποχὴ. Ὁ ἀγρότης ξεπερνοῦσε τὸν εἴλωτα.

Σκιαγραφία τοῦ Ἀντύπα

»Ἐπειτα ἄρχισεν ἡ πώλησις τῶν τσιφλικιῶν στὰ τέρατα Χαλκιοπούλου καὶ Σκιαδαρέσην, ὅπου ἔφεραν ἐνόπλους παληκάρδες ἀπὸ Μαυροβούνιον. Ὁ Ἀντύπας παρῶντες τοὺς χωριανούς νὰ τρομοκρατήσουν τοὺς τσιφλικάδες. Ἐκλεβαν τὸ καλαμπόκι τῆ νύκτα ἀπὸ τὰ χωράφια δι' ἄλλης ὁδοῦ καὶ τᾶφερναν στὸ σπίτι τους. Ἐτσι ἄρχισε ἡ ἀντίστασις. Τὸ ἴδιο ἔγινε καὶ στὸν ἄλλο τύραννο. Ἀρχισε κάπως νὰ καλυτερεύει ἡ κατάστασις, ἐγένετο δωροδοκία στοὺς χαβαλέδες. Ἀρχισαν οἱ διαπραγματεύσεις νὰ μὴ γίνονται τρεῖς σωροὶ στὰ ἀλώνια καὶ χάνεται ἡ ἐσοδεία. Θὰ περνοῦν ὅλοι μὲ τὰ κάρρα μπροστὰ στὸ μπάς - χαβαλὲ καὶ αὐτὸς θὰ ἐκλέξει τὸ πρῶτο, τὸ δεύτερο καὶ τὸ τρίτο κάρρο, ἀλλὰ θὰ τὸ κουβαλήσει ὁ ἀγρότης πρῶτην καὶ δευτέρην σκάλαν στὴν ἀποθήκην. Ἄν ἔπαιρνε τὸ πρῶτον κάρρο ὁ μπάς - κερατάς, τότε χωροῦσε καὶ ψευτιά, τὸ πατοῦσαν μὲ τὰ πόδια νὰ πάει πολὺ, κερδίζοντας περισσότερα. Ἀρχισαν τότε οἱ σκληροὶ τσιφλικάδες Χαλκιοπούλου καὶ Σκιαδαρέσης νὰ κάνουν στ' ἀλώνια χαιροτροφείον. Τότε οἱ Λασποχωρίτες, μένεα πνέοντες κατὰ τῶν τυράνων, χτύπησαν τὴν καμπάνα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, μαζεύτηκαν τὰ λεφούσια μὲ πέτρες καὶ ξύλα καὶ ὄρμησαν κατὰ τῶν ἐργατῶν ποῦ ἔσκαβαν χαντάκια κύκλῳ, περιτοπισμένοι ἀπὸ τὰ ἐνόπλα Μαυροβούνια. Ἀρχισαν συμπλοκὴ, τραυματίες ἐκατέρωθεν, νεκροὶ 2—3. Οἱ Μαυροβουνιώτες λάκκησαν, ἤρθε στρατός,

ἦσαν, με φέροντες φορολογίες. Ἐφθασεν ἡ πομπὴ καὶ πῆγε κατ' εὐθείαν στὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου. Ἐκεῖ τὸν ἔκλαψε ὁ λαὸς μὲ μοιρολόγια. Κυκλοφορεῖ ξαφνικὰ ἡ φήμη ὅτι ἔρχονται Πυργετινοὶ νὰ κλέβουν τὸ σῶμα τοῦ Ἀντύπα. Ὅλοι ἐπὶ ποδὸς πολέμου, μὲ γκράδες καὶ φυλάκια. Δὲν ἔγινε τίποτε. Τὴν ἐπαύριον ἔγινε ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία καὶ ἐτάφη πλησίον τῆς ἐλιᾶς τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου. Πρὶν πεθάνει ζήτησε νὰ ταφεῖ στὸ Ὁμόλιον κι' ὄχι στὸν Πυργετὸν καὶ ἔγινεν ἡ ἐπιθυμία του, γιὰτὶ ἀγαποῦσε τοὺς ἀγρότες.

Μερικὲς ἄγνωστες πτυχὲς τῆς ζωῆς του

»Ἦρθε κάποτε ὁ πατέρας του ἀπὸ Κεφαλληνίαν, ἀσπρομάλλης, ἀπαρηγόρητος, σεμνός, ἀλλὰ πολὺ μορφωμένος. Ὁ Μαρῖνος Ἀντύπας ἦτο εἰς Ἀφρικὴν καὶ Ἀσίαν διοικητῆς τοῦ τσιφλικιοῦ τοῦ θεοῦ του. Ἀπὸ κεῖ ἔφερε βαριά ἐπιπλά, σαλόνια, καθρέφτες, εἶδη κουζίνας, ρουχισμόν. Τὰ ἔφερε μὲ ἰστιοφόρον στὸ Στόμιον καὶ νοίκιασε τὸ σπίτι τοῦ Κώστα Ἀγγελακόπουλου στὸν Πυργετὸν, ὅπου εἶχε τὴν ἔδραν του. Ἐδῶ στὸ Ὁμόλιον λίγα πράγματα ἔφερε μαζὺ του. Εἶχε ἕνα φωνόγραφον τετράγωνον ὕψος 80 πόντους καὶ μεγάλο χωνὶ ποῦ ἡ φωνὴ του ἔφθανεν εἰς ἀποστάσεις καὶ μαζεύονταν οἱ Ὁμολῖτες κάτωθι τοῦ ἐξώστου καὶ θαύμαζαν ὅτι ἡ μηχανὴ τραγουδοῦ καὶ σταυροκοποῦνταν. Εἶχε μεγάλη φιλία μὲ τὸν ἱερέα Πατὰ - Χρῆστο Βιτωλιάνο. Ἐμᾶς τῶν μικρῶν μᾶς μοίραζε μονόλεπτα, δίλεπτα, πεντάρες, ἀγόραζε στραγάλια δυὸ ὀκάδες καὶ μᾶς τὰ μοίραζε ὁ ὑπάλληλος. Ἐμεῖς μοιάζαμε σὰν τὰ παιδιὰ τῆς Μπιάφρας γυμνά, ξυπόλητα, νηστικά. Εἶχε δὲ λάβει γνώσιν ὅτι θὰ τὸν δολοφονήσουν. Οἱ Μεταξάδες εἶχαν βάλει δυὸ Ὁμολῖτες, τύπους παληκάρδες, τὸν Ἀντώνιον Τρακάσαν καὶ Θωμᾶν Γιαταγάναν νὰ τὸν σκοτώσουν, ἀλλ' αὐτοὶ τὸν ἀγαποῦσαν καὶ τοῦ κατήγγειλαν τὸ γεγονός. Στὴν κατοχὴ οἱ Ὁμολῖτες τοῦ ἔκαναν ἀνδριάντα ὕψους 2,50 μ., ἀλλὰ τὸν χάλασε ἡ τρίτη ταξισρχία Ρίμινι. Ἀπὸ τὸ Ὁμόλιον ξεκίνησε ἡ ἐπανάστασις κι' ὄχι τὸ Κιλελέρ. Ὁ σπόρος ποῦ ἔσπειρεν ὁ Ἀντύπας φύτρωσε κι' ἔφερε ἑκατονταπλάσιο καρπὸ. Ἐσηκώθησαν τὰ καμποχώρια: «Κάτω ἡ δουλεία! Ἡ γῆ ἀνήκει σὲ ὅλους μας! Θάνατος στοὺς τσιφλικάδες!» ἦταν τὰ συνθήματα. Τὸ Ὁμόλιον πούληθη κατόπτι στὸν Βολιώτη Δημήτριον Κορκιάδην, κάπως καλύτερο τῶν προκατόχων του. Μᾶς πούλησε γῆς ἀπὸ 53 ὄγκον τὸ στρέμμα. Κι' ἐτσι ἐλευθερωθήκαμε κάποτε. Ἐν Ἀθήναις Κεφ. Τηλ. Βιβ. Π. 1075 Π. ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΕΟΥΡΙΟΥ Γεώργιος Α. Καμπίσιος.

Ο ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

Τὸ «ΛΗΜΕΡΙ» σᾶς περιμένει στὸ θερινό του στέκι, μὲ ἀνανεωμένο πρόγραμμα πλαισιωμένο ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ τοῦ Κινήματος, τραγούδια τοῦ Μπέρτολντ Μπρέχτ, αὐθεντικὲς ἀφηγήσεις ἀπὸ βαθμοφόρους τοῦ ΕΛΑΣ κ. ἄ. Λειτουργεῖ τμήμα βιβλίου.

Τὸ πρόγραμμα κλείνει ὁ Βασίλης Παπακωνσταντίνου.

«ΛΗΜΕΡΙ» Μνησικλέους 24
Γενικὴ εἴσοδος δρχ. 50

ΤΟ ΚΥΚΛΩΜΑ ΤΟΥ ΜΑΣΣΑΓΚΡΑΝΤΕ

Στή σελίδα 5

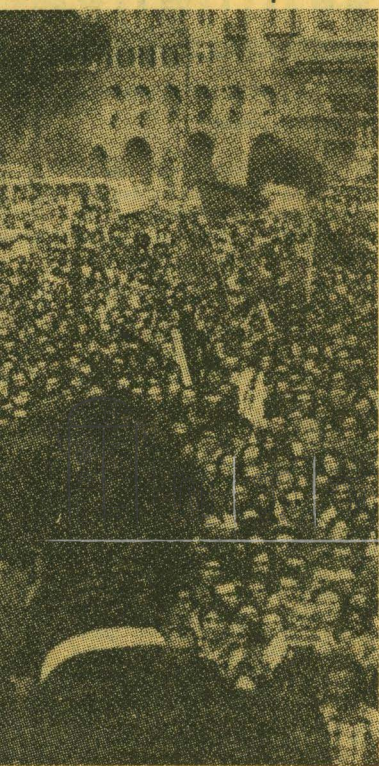
ΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ»

του εισαγγελέα

ΕΣ Η Ε.Κ.-Ν.Δ. - ΕΡΩΤΗΣΗ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

ΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΜΠ. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ-Λ. ΚΥΡΚΟΥ

υρίζουν

Τζσοβάννι τής Ρώμης. 'Απευθύνει

ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ - ΑΡΙΣΤΕΡΩΝ

βευτική
η στά
συνδικάτα

ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΜΟ και έντονη όργη στην κοινή γνώμη έχει προκαλέσει η προχθεσινή άγρόρευση του εισαγγελέα κ. Δ. Καραπιτέρη στη δίκη των κρεάτων. Ήδη οι Κοινοβουλευτικές Όμάδες της ΕΚΝΔ, της ΕΔΑ και του ΚΚΕ έσωτ., κατέθεσαν έπερωτήσεις στη Βουλή, ενώ ο βουλευτής κ. Γ. - Α. Μαγκάκης με τηλεγράφημά του προς τον ύπουργό Δικαιοσύνης κ. Στεφαννάκη ζητεί την πειθαρχική δίωξη του εισαγγελέα για «βάναση προσβολή του δημοκρατικού πολιτεύματος και παράβαση καθήκοντος».

Με χτεσινοβραδυή του δήλωση, έξ άλλου, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ κ. Άνδ. Παπανδρέου επικρίνει την κυβέρνηση γιατί δεν προχώρησε στην κάθαρση, άρκέστηκε στη δίωξη των ενόχων της δικτατορίας με πρωτοβουλία των πολιτών «στα πλαίσια μιας Δικαιοσύνης όπως ύπογραμμίζουμε πρην διατηρεί στους κόλπους της έντονα τη χουντική παρουσία».

Στις παραπάνω αντιδράσεις έγκυρη κυβερνητική πηγή περιορίστηκε να δηλώσει ότι η κυβέρνηση άδυνατεί να επέμβει διότι «ή δικαιοσύνη είναι άνεξάρτητη».

Ή ίδια κυβερνητική πηγή, ώστόσο, δεν μπόρεσε να εξηγήσει πώς σ' αυτή την περίπτωση η κυβέρνηση έκφράζει άδυναμία, όταν πρό καιρού ο ύπουργός Δημοσίας Τάξεως κ. Σολ. Γκίκας είχε έγκυρά λέσει τον εισαγγελέα κ. Σίμπτα, ο όποιος από έδρας είχε διατυπώσει την πεποίθησή του ότι ύπάρχει ή «Νέα Τάξις» και δρά στην χώρα.

Ή άγρόρευση του εισαγγελέα κ. Δ. Καραπιτέρη χαρακτηριζόταν χτές στους πολιτικούς κύκλους σαν «δυσωϊωμο προανάκρουσμο» για τις δίκες των πραξικοπηματιών και των βασιανιστών που άρχίζουν μέσα στο καλοκαίρι. Και έπισημαινόταν ή εύθυνη της κυβέρνησης διότι με την τσακτική της στο θέμα της κάθαρσης και της άποχουντοποίησης επέτρεψε

ρίας σε πολλά από τα μεγάλα εργοστάσια της Μαδρίτης και της Βαρκελώνης. Σύμφωνα με εργατικές πηγές, οι υποψήφιοι που υποστηρίζονταν από τις παράνομες επιτροπές εργατών, οι οποίες ελέγχονται από τους κομμουνιστές και άλλες άριστερες οργανώσεις, κατέλαβαν το 50% και πλέον των έδρων στα εργοστάσια. Στο μεγαλύτερο εργοστάσιο της Ισπανίας, το εργοστάσιο αυτοκινήτων «ΣΕΑΤ», της Βαρκελώνης, η «συμμαχία της εργατικής ενότητας και δημοκρατίας» — συνασπισμός αριστερών δυνάμεων — έλαβε το 80% και πλέον των ψήφων. Οι πηγές λέγουν, ότι οι άριστεροι, όχι μόνο έλαβαν τις ψήφους των εργατών, αλλά και του διοικητικού προσωπικού της «ΣΕΑΤ», άποσπώντας έπτα από τις όκτώ έδρες των διοικητικών υπαλλήλων.

Με Προεδρικό Διάταγμα

Ο ΘΕΟΦΙΛΟΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΥΠΟΒΙΒΑΣΤΗΚΕ ΣΕ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ

Με προεδρικό διάταγμα, εκδιώκεται από το Σώμα των αξιωματικών ο αντιπυλοματάρχης πεζικού Θ. Θεοφιλογιαννάκος, για παραπτώματα που θίγουν τη στρατιωτική τιμή και υποβιβάζεται σε στρατιώτη. Όπως είναι γνωστό, ο Θεοφιλογιαννάκος πήρε μέρος σ' άλλες σχεδόν τις θηριωδίες που έγιναν κατά την χουντική έπτα ετία.

Η ΕΚΔΟΣΗ ΠΑΡΑΠΕΜΠΤΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ

της της «ΟΚΕΥΩΡΙΑΣ»

εβάρη, ο κ. 'Αβέρωφ

- 'Αποκαλύψεις για το Κυπριακό θα γίνουν στη δίκη.
- 'Επιστολές 'Αβέρωφ προς τους δικτάτορες
- Τι θα υποστηρίξουν για τ ή συνωμοσία ό-σοι παραπεμφθούν.

χουν ακόμη άποφασίσει όριστικά εάν θα τις προσκομίσουν στο δικαστήριο. 'Αν κρίνουν ότι υπάρχει ένδεχόμενο «να θλάσουν τα συμφέροντα του 'Εθνους» δέν θα τις εμφάνισουν.

Και για το Κυπριακό

'Αποκαλύψεις στη δίκη, θα κάνουν όσοι παραπεμφθούν και για το Κυπριακό. 'Εκεί θα φανεί ποιοι είναι οι προδότες και ποιοι οι πατριώτες.

Στοιχεία για το πραξικόπημα στην Κύπρο φέρεται ότι κατέχει ο Περδίκης, που την περίοδο εκείνη υπηρετούσε σαν στρατιωτικός ακόλουθος στην πρεσβεία του Λονδίνου.

'Εντολή 'Ιωαννίδη

Σε σύσκεψη των συνωμοτών που έγινε στις 2 Φλεβάρη, ο Παρ. Μπόλαρης (ο γνωστός «γορίλλας») μετέφερε έντολή του 'Ιωαννίδη, να κινηθούν το ταχύτερο, να τον άπελευθερώσουν και να «σώσουν τον τόπο».

Διαφωνία είχε διατυπωθεί σχετικά με το πώς και πότε έπρεπε να εκδηλωθεί η κίνηση.

Πολλοί από αυτούς ήταν διατεθειμένοι να ακολουθήσουν «και ένα δεκάνεα για να σωθεί ο τόπος». 'Αλλοι είχαν την γνώμη, ότι έπρεπε να συζητηθεί καλά και να οργανωθεί κίνηση. Στην έντολή του 'Ιωαννίδη για έπίσπευση του έγχειρήματος, άντέδρασε

➔ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 7

'Εμπαίζονται οι οι τοπαραγωγοί

ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΑΝΑΒΡΑΣΜΟΣ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΜΕ-
ΤΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΑΡΙΟΥ

Σε άναβρασμό δρίσκονται τώρα οι σιτοπαραγωγοί της Θεσσαλίας από την καθυστέρηση των κυβερνητικών μέτρων προστασίας του σταριού. Αυτό τουλάχιστον, μαρτυρούν οι συνεχείς διαμαρτυρίες των άγροτικών οργανώσεων ('Αγροτικών Συλλόγων και 'Ενώσεων Συνεταιρισμών) προς την κυβέρνηση. Παράλληλα άποδοκιμάζεται και η διοίκηση της ΠΑΣΕ-

ΓΕΣ, που άδιοφορεί για την άμεση αντιμετώπιση του σιτικού.

'Από την 'Ενωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Φαρσάλων άπεστάλη τό τηλεγράφημα διαμαρτυρίας, υπογραφόμενο από τον πρόεδρό της κ. 'Αλ. Μπαλατσό, προς τον πρόεδρο της κυβέρνησης και τους ύπουργούς Συντονισμού και Γεωργίας.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΚΡΟΔΕΞΙΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

ΠΑΡΙΣΙ, (ΑΠΕ). — Η γαλλική καθολική εκκλησία, υποστηριζόμενη από αντιπροσώπους των διαμαρτυρομένων, των ορθόδοξων και των Ισραηλινών, άρχισε εκστρατεία εναντίον των «ρατσιστικών» θέσεων του γαλλικού ακροδεξιού «Εθνικού Μετώπου», που αφορούν κυρίως τους μετανάστες.

Η εκστρατεία αυτή των διαφόρων εκκλησιών της Γαλλίας συμπίπτει με την περίοδο της κορυφώσεως της προεκλογικής εκστρατείας για τις τοπικές εκλογές της 10ης και 17ης Μαρτίου. Το «Εθνικό Μέτωπο» του Ζαν Μαρί Λε Πέν, το οποίο είχε συγκεντρώσει στις ευρωεκλογές του Ιουνίου 1984 το 11ο)ο των ψήφων, κινητοποίησε τους ψηφοφόρους του για αγώνα εναντίον των ξένων, τους οποίους κατηγορεί ότι παίρνουν τις δουλειές των Γάλλων, και δημιουργούν αίσθημα ανασφάλειας.

Στην πόλη της κεντρικής Γαλλίας, Τουρ, οι αντιπρόσωποι των διαφόρων εκκλησιών κάλεσαν τους κατοίκους να αντιδράσουν «εναντίον εκείνων που ταυτίζουν το θέμα της ανεργίας με την παρουσία των μεταναστών».

Το «Εθνικό Μέτωπο», το οποίο επικαλείται ανοικτά τα χριστιανικά ιδεώδη και του οποίου οι προεκλογικές αφίσες γράφουν «Ψηφίζοντας τον Λε Πέν είναι σαν να ψηφίζεται το Θεό», προλαμβάνει στους κόλπους του πολλούς δογματικούς καθολικούς, που τάσσονται εναντίον του Βατικανού.

ΜΕΘΥΣΜΕΝΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΟΣ ΣΚΟΤΩΣΕ ΤΕΣΣΕΡΑ ΑΤΟΜΑ

ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ (Ασσοσ. Πρές). — Ένας μεθύσιμος Βούλγαρος αστυνομικός σκότωσε τέσσερα άτομα στη Σόφια, σύμφωνα με αυτά πόκριση του γιουγκοσλαβικού πρακτορείου «Τανγιούγκ» από τη βουλγαρική ποτεύουσα.

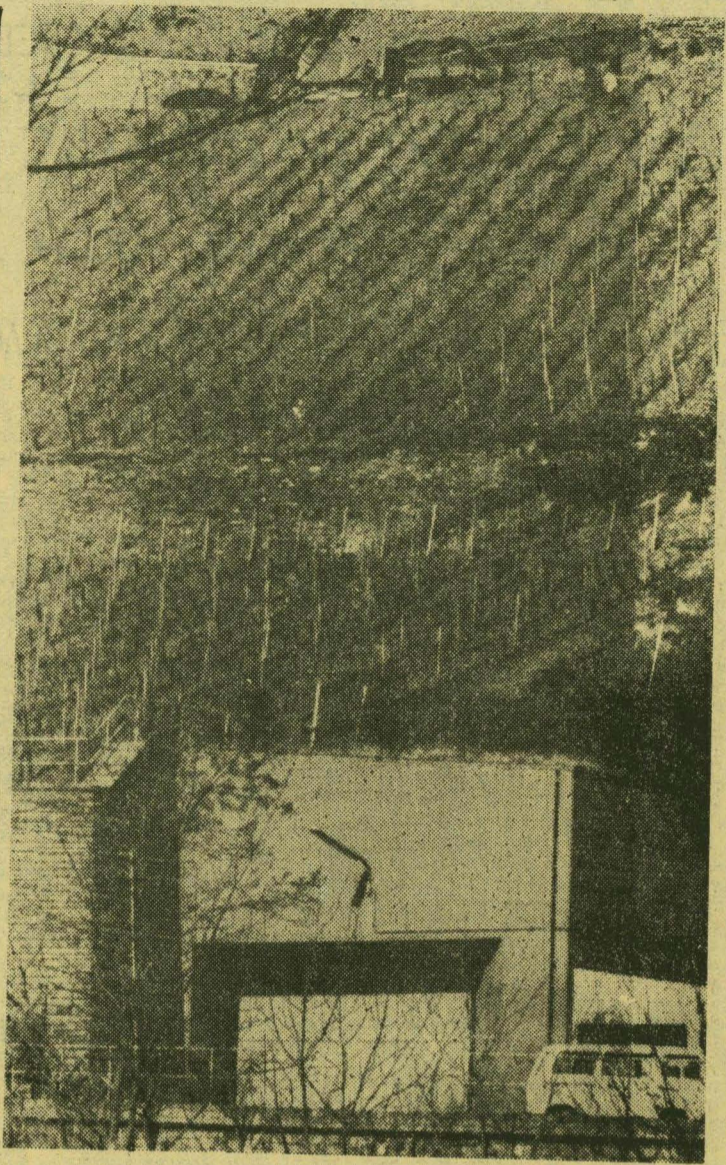
Το επεισόδιο έγινε τη νύχτα της 2ας Μαρτίου στη συνοικία Μπενκόβσκι της Σόφιας, σύμφωνα με το πρακτορείο που επικαλείται ανακοινώθην του υπουργείου Εσωτερικών Υποθέσεων.

Κατά το ανακοινώθην, ο αστυφύλακας Νικόλαϊ Γκαβρίλωφ, 22 ετών, μέθυσε σε εστιατόριο με φίλους, έβγαλε ένα πιστόλι και άνοιξε να πυροβολεί χωρίς λόγο.

Σκότωσε τρεις φίλους του και ένα περαστικό και τραυμάτισε πολλούς άλλους προτού συλληφθεί.

ΝΕΑ ΘΛΙΒΕΡΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΟΝΝΕΔ

Θλιβερά επεισόδια σημειώθηκαν χθες το βράδυ μπροστά στον «Παρισσό», στην πλ. Καρύστη, μεταξύ μεμονωμένων μελών της ΟΝΝΕΔ, κατά τη διάρκεια της ομιλίας που εκφώνησε εκεί ο πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού της Κύπρου κ. Γλαύκος Κληρίδης.

ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

Καλά προφυλαγμένη η είσοδος του τεράστιου υπόγειου συγκροτήματος στο Μοριενταλ της Δυτικής Γερμανίας, όπου λέγεται ότι θα στεγαστεί σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, η κυβέρνηση αυτής της χώρας. Προς το παρόν, οι εγκαταστάσεις αυτές χρησιμοποιούνται στην άσκηση «Σουίντεξ - Σίμεξ», του ΝΑΤΟ.

ΣΤΙΣ ΕΚΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΣΕΛΤ ΣΤΗΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Προάραξε Λιβεριανό φορτηγό που μετέφερε βαρέλια με χημικά

ΕΙΧΕ ΣΥΓΚΡΟΥΣΘΕΙ, ΛΟΓΩ ΟΜΙΧΛΗΣ, ΜΕ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟ

ΒΛΙΣΣΙΝΓΚΕΝ, ΟΛΛΑΝΔΙΑ, (Ασσοσ. Πρές). — Οι ολλανδικές αρχές κατέβηκαν χθες έντονα προσπαθώντας να αποκολλήσουν ένα λιβεριανό φορτηγό, που προσάραξε αργά προχθές σε πολυσύχνατο Σέλτ, έπειτα από σύγκρουσή του, έπειτα από σύγκρουσή του, μέσα σε πυκνή ομίχλη με βουλγαρικό φορτηγό.

Το εκτοπίσματος 15.000 τόνων «Βιτόσεν» χτύπησε το 600 τόνων «Κόντραντ Βόγιατζερ», προξενώντας του μεγάλο ρήγμα στην αριστερή πλευρά. Από την ορμή της συγκρούσεως έπεσαν στο νερό 15 εμπορευματοκιβώτια από το λιβεριανό πλοίο και ορ-

χικά είχε κυκλοφορήσει η φήμη πως περιείχαν επικίνδυνες χημικές ουσίες, οι οποίες πιθανώς θα μόλυναν τα νερά του ποταμού, καθώς, μάλιστα το σκάφος προσάραξε σε απόσταση 400 μέτρων από την προκυμαία της πόλης Μορέσκεν.

Αργότερα επιβεβαιώθηκε πως το σκάφος μετέφερε βαρέλια με χημικά, απά τα οποία όμως κανένα δεν χάθηκε στη θάλασσα. Ως αργά χθές, πέντε από τα 15 κοντέινερς, τα οποία μετέφεραν γενικό φορτίο, είχαν ανασυρθεί από τη θάλασσα.

Οι επικίνδυνες εκβολές του ποταμού δρι σκεταί και η βελγική πολιτεια δέρεα.

ΔΩΔΕΚΗΜΗΡΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΕΛΓΙΟ-ΟΛΛΑΝΔΙΑ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

Λαϊκό Λαϊκό Κέντρο των ΟΜΠ

ΦΕΙΑ ΤΗΣ Ν. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

στους δημοσιογράφους και ο ευρωβουλευτής της Ν.Δ. κ. Τάκης Λαμπρίας.

Σύμφωνα με όσα διαμείφθηκαν κατά τη συνέντευξη:

— Το ΕΛΚ θα συγκαλέσει τη μηνιαία σύνοδό του στην Αθήνα, στις 1, 2 και 3 Μαΐου.

— Το ΕΛΚ ενισχύει με κάθε τρόπο την πρωτοβουλία για την ψήφιση ενός σχεδίου για μία νέα συνθήκη Ευρωπαϊκής Ενώσεως, που ξεπερνάει τα σημερινά όρια της οικονομικής ενώσεως.

— Όπως υπογράμμισαν οι ξένοι ευρωβουλευτές, το ΕΛΚ είναι εναντίον της Ευρώπης των δύο ταχυτήτων. Γι' αυτό προωθεί το θέμα των ΟΜΠ, γιατί είναι θέμα ζωτικό, θέμα δικαιοσύνης, ισορροπίας και αλληλεγγύης.

ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ 75 ΧΡΟΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΞΕΣΗΚΩΜΟ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 9 Μαρτίου 1985
Αυτόπτης μάρτυρας αφηγείται
τήν εξέγερση στο Κιλελέρ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΥ ΣΤΟΝ «ΚΗΡΥΚΑ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ» ΤΗΣ 11 ΜΑΡΤΙΟΥ 1910

Συμπληρώθηκαν την Τετάρτη, 6 Μαρτίου, 75 χρόνια από τον ξεσηκωμό των αγροτών της Θεσσαλίας με επίκεντρο τα επεισόδια που σημειώθηκαν στο Κιλελέρ, όπου άλλωστε τιμάται κάθε χρόνο ο μεγάλος αυτός ξεσηκωμός. Για την ιστορία, παραθέτουμε σήμερα το «ρεπορτάζ της ημέρας». Στην κυριολεξία. Δηλαδή το ρεπορτάζ που δημοσιεύθηκε την Πέμπτη 11 Μαρτίου του 1910 (λίγες ημέρες μετά τα επεισόδια) στην εφημερίδα «Κήρυξ του Βόλου». Τίτλος του ρεπορτάζ είναι: «ΚΙΛΕΛΕΡ ΚΑΙ ΤΣΟΥΛΑΡ». Υπέρτιτλος: «ΑΙ ΑΙΜΑΤΗΡΑΙ ΣΚΗΝΑΙ» και υπότιτλος: «ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΣ ΑΦΗΓΗΣΙΣ» και «ΤΙ ΛΕΓΕΙ Ο ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ».

Κρίσιμο επεισόδιο στον ξεσηκωμό του Κιλελέρ υπήρξαν τα γεγονότα στον Σιδηρόδρομο. Σ' αυτά αναφέρεται το ρεπορτάζ του «Κήρυκα» (βασικό μειονέκτημα του οποίου είναι ότι δεν διαχωρίζει το ρεπορτάζ από την αφήγηση του επικεφαλής αξιωματικού, στον οποίο είχε ανατεθεί η φύλαξη του σιδηροδρομικού συρμού). Ευχαριστώντας τον αναγνώστη μας κ. Χαρίλαο Ιατρίδη, ο οποίος μας προμήθευσε το ρεπορτάζ αυτό, προτείνουμε σε όσους διαθέτουν άλλα τοπικά εφημερίδων των ημερομηνιών εκείνων να μας αποστείλουν φωτοαντίγραφα τους για μία πολυφωνική, αναδρομική, παρουσίαση του ξεσηκωμού.

Το ρεπορτάζ του «Κήρυκα του Βόλου» της 11ης Μαρτίου 1910 έχει ως εξής:

«Μας επιβάλλεται να πιστεύσωμε άνευ ουδενός ενδοιασμού την χρεσίαν αφηγησιν των γεγονότων του Τσουλάρ και Κιλελέρ γενομένην παρ' ενός ειλικρινούς και ευθαρσούς αξιωματικού οστις δεν προσπαθεί να αρνηθή ποσώς ουδεμίαν ευθύνην, και οστις ως στρατιώτης αναδεχθεί μίαν αποστολήν έρχεται και λέγει.

— Εξεπλήρωσα την εντολήν ταύτην τώρα δεν πρέπει να συγχέωμεν τα ζητήματα.

Άλλο είναι το μέγα δίκαιον όπερ έχουσιν οι αγρόται προς αποκατάστασιν των.

Άλλο είναι υπερτάτη και πρ ο ε χ ο υ σ α ανάγκη του Κράτους του να κατασίγησιν διά πάσης θυσίας κάθε κρούσμα αναρχίας.

Και άλλο, τέλος είναι, η ατελής αντίληψις της Κυβερνήσεως ήτις βλέπουσα τόνον καιρόν παρασκευαζομένην την αναρχίαν, αντί να την κτυπήσιν εγκαίρως πατάσσοσα τούς υποκινητάς αυτής, εκτύπησε τα άθωα όργανα τούς αγρότας, τούς μάρτυρας.

Εννοείται ότι διά της αφηγήσεως του αξιωματικού κ. Τριανταφύλλου καθορίζεται εντελώς ένα άλλο ζήτημα.

Τι έπρεπε να πράξη η Κυβέρνησις μετά την εν Οσφαιούς επίθεσιν κατά του Σιδηροδρόμου.

Έπρεπε να εξασφαλίση τούς επιστάτας του Σιδηροδρόμου, οίτινες δεν πταίουν τίποτε να σκοτώθουν στα καλά καθούμενα ή όχι.

Εάν δεν τούς εξασφάλιζε θα είχε θεσάψει ο κόσμος το δικαίωμα να είπη ότι η Ελληνική Κυβέρνησις είναι συνένοχος της αναρχίας.

Εάν αποφάσισε να τούς εξασφαλίση, τότε έπρεπε να ενεργήσιν ως Κράτος.

Εάν οι στασιασταί εξετόπιζον τούς επιβάτας του Σιδηροδρόμου και καταλαμβάνον την αμαξοστοιχίαν, νομίζομεν ότι τότε, δεν ήτο ανάγκη να στείλη το Κράτος στρατόν!

Άπαξ παρέστη εκεί η μικρά εκείνη δύναμις η εκπροσωπούσα το Κράτος έπρεπε να μη τό αφήσιν να ποδοκυλισθή μίαν φοράν ακόμη.

Ός βλέπουν δε οι αναγνώσται μας ένας έντιμος αξιωματικός, διατείνεται ότι εξήγησεν όλα τα μέσα και διακινδυνεύσας ίσως δεν αποφάσισε να πυροβολήσιν κατά των στασιαστών!

Θά είπητε πώς συνέβησαν οι φόνοι. Αυτό νομίζομεν ότι τό εξηγεί πολύ καλά ο αφηγόμενος.

«Τό Κράτος με έστειλε να εμποδίσω τούς στασιαστές να καταλάβουν τον Σιδηρόδρομον. Διότι καταλαμβάνοντες τον σιδηρόδρομον:

α') Θά εξηρησιμοποιούν την αμαξοστοιχίαν μέχρι της εσπέρας διά να συγκεντρώσουν εξ όλων

των χωρίων τούς κατοχομένους διαδηλωτάς και να τούς φέρουν εις την Λάρισαν την ώραν του συλλαλητηρίου.

β') Διότι οι επιβάται της αμαξοστοιχίας ή θά εξεδιόκοντο εξ αυτής ή θά κατεκρατούντο ως αιχμάλωτοι των στασιαστών μέχρι της εσπέρας. Σημειώτεον ότι μεταξύ των επιβατών ευρίσκοντο και Ευρωπαίοι και δή ανταποκριταί εφημερίδων.

γ') Διότι υπήρχε κίνδυνος αν ανήρχοντο χίλιοι ή χίλιοι πεντακόσιοι διαδηλωταί επί των βαγονίων να αποπλισθώσιν οι 47 στρατιώται οι ευρισκόμενοι επί αυτών.

— Όστε δεν υπήρχεν ο άλλος λόγος; Ότι δηλαδή οι διαδηλωταί ηρονώντο να πληρώσουν εισιτήριον;

— Τι λέγετε φίλε μου; απήντησεν ο κ. Τριανταφύλλου. Όστε νομίζετε ότι εγώ εστάλην εκεί διά να φροντίσω διά τας εισπράξεις του Σιδηροδρόμου;

Σάς είπον! Όχι μόνον ουδεμία τοιαύτη αξίωσις μοί διευτυπώθη εκ μέρους του κ. Διευθυντού των Σιδηροδρόμων ή άλλου τινός των υπαλλήλων, αλλ' ως σάς είπον εξ αρχής, ανέλαθον εγώ από της πρώτης στιγμής την διοίκησιν. Εγώ διέτασσα λοιπόν και Διευθυντήν και μηχανικούς και υπαλλήλους, όχι εκείνοι μένα.

Μένει τώρα να Σάς είπω εν ολίγοις τα μετά ταύτα.

Οι στρατιώται οπισθοδρομούντες αλλά και πυροβολούντες πάντοτε εις τόν αέρα εφάσαν μέχρι των βαγονίων προτείνοντες μέχρι των στασιαστών επροχώρουν, πολλών μάλιστα εκ των στρατιωτών επειράθησαν να αποσπάσουν τας λόγχας.

Διότι δυστυχώς εκείνοι οίτινες είχαν παρασκευάση όλα αυτά είχαν φροντίση να πείσουν τούς χωρικούς, ότι τα πυρά μας ήσαν άσφαιρα!

Τι να κάω λοιπόν; Οδηγήσα τούς στρατιώτας να πυροβολούν κατά γής! Όστε να βλέπουν οι στασιασταί ότι ηγίερετο χώμα και να ενοήσουν ότι τα φυσίγια μας δεν ήσαν άσφαιρα!

Δι αυτού του μέσου ήρχισαν να οπισθοχωρούν. Τό εφηρμωσα δε τόνον εις Κιλελέρ όσον και εις Τσουλάρ.

Σάς ερωτώ τώρα:

«Εάν δύο μόνοι αληθείς πυροβολισμοί ερίπτοντο εναντίον όλου εκείνου του πληθους δεν θα είχομεν είκοσι τουλάχιστον νεκρούς;».

ΤΑ ΕΝ ΤΣΟΥΛΑΡ

Εν τώ μεταξύ όμως υπό την χάλασαν των ογκολίθων κατωρθώσαμεν επιδιβασθέντες να διατάξομεν να εκκινήσιν η αμαξοστοιχία.

— Ερρίφθησαν πυροβολισμοί κατά της αμαξοστοιχίας;

— Μάλιστα! Δύνασθε μάλιστα να ιδήτε και τούς τύπους των βλημάτων επί της λαμαρίνας των βαγονίων.

Αλλά εν Τσουλάρ η θέσις μας

κατέστη κρισιωτέρα, διότι εκεί δεν ήσαν πλέον 250 ή 300, αλλά 900 τουλάχιστον διαδηλωταί.

Τούτων μέγα μέρος είχε συγκεντρωθή εις τινα υψώματα. Άλλο σώμα ευρίσκετο ακριβώς επί της γραμμής. Τινές μάλιστα είχαν εξαπλώθη επί των ράβδων!

Εκεί δε απειπειράθησαν να εκτροχιάσουν την αμαξοστοιχίαν ριψάφιντες πρό της μηχανής ένα τεράστιον κοντόν σημαίας. Είχον καταστρέψη δε την τηλεγραφικήν γραμμήν.

— Πώς διέφυγεν η αμαξοστοιχία;

— Διότι οι στρατιώται παρετάχθησαν εις τας θυρίδας των βαγονίων και εις την μηχανήν και η αμαξοστοιχία έδρανε υπό βροχήν μόν πετρών και πυροβολισμών, αλλά χωρίς να δυνηθούν να πλησιάζουν. Σημειώτεον, ότι εδών εαν επυροβόλουν οι στρατιώται κατά των διαδηλωτών τα αποτελέσματα θα ήσαν φοβερά. Διότι όπως Σάς είπον, είχαν ανέλθη οι γεωργοί επί υψωμάτων. Όστε ευρίσκοντο εις τό αυτό επίτερον με τούς πυροβολούντας στρατιώτας.

— Κύριε ανθυπολοχαγέ, είπατε ότι εδώσατε διαταγήν να μη πυροβολήσιν κανείς στρατιώτης κατά στασιαστού, εκτός εάν ίδη ότι και ο στασιαστής επυροβόλει εναντίον του. Μήπως συνέβη τοιούτον τι; Μήπως στρατιώτης τις ιδών τινά ετοιμαζόμενον να τόν πυροβολήσιν επυροβόλησε και αυτός;

— Δεν εξηκρίβωσα τοιούτον τι. Αλλά δεν είναι απίθανον! Αλλά εκ πεντακοσίων τουλάχιστον πυροβολισμών ριπτομένων μάλιστα από αμαξοστοιχίας κινουμένης, δεν είναι καθόλου παράδοξον να έχωμεν και ένα ή δύο ή τρία δυστύχηματα. Τόσα δε και συνέβησαν. Αλλά διά ταύτα και ευθύνη τις ριπή προς εμε την αναλαμβάνω ακεραίαν.

Άς ευρεθή οιοσδήποτε να μοί είπη τί άλλο ηδύνατο να πράξη εις την θέσιν μου. Όχι όμως προς θεού να λέγηται τό τερατώδες ότι επυροβολήσαμεν τόν κόσμον διότι..... δεν επλήρωσεν εισιτήρια! Όχι! Έλληνες στρατιώται εάν ήμεθα αλλ' ούτε Κούρδοι ακόμη, ούτε να μάς δοθή τοιαύτη οδηγία ήτο δυνατόν ούτε να την δεσχώμεν...

— Τι έγινεν έπειτα; Τά κατόπιν είναι πλέον άνευ σημασίας. Με καθυστέρησιν ώρας τινος εφθάσαμεν εις Λάρισαν χωρίς να σταματήσωμεν ουδαμού. Εκείθεν δι' εκτάκτου αμαξοστοιχίας επεστρέψαμεν πάλιν εις Γκερλή εξακολουθούντες την φρούρησιν των Σιδηροδρόμων.

Και ο κ. Τριανταφύλλου προσέθηκεν.

— Αυτά λέγω ξηρότατα και εν τη εκθέσει μου! Εννοείται ότι ερωτώ την συνειδήσιν μου και ως Έλλην και ως στρατιώτης και ως άνθρωπος βλέπω ότι έπραξα τό καθήκον μου! Εάν η εκτέλεσις του καθήκοντος αυτού επέφερον αδοκήτως, και εντελώς τυχάτως δυστυχήματα, δι' αυτά άς οφονεί είνενοι οίτινες τό παρεσκεύασαν εις βάρος άθων αγροτών.

ΛΑΡΙΣΑ
ΑΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΣΕΙΟ ΔΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΚΙΛΕΛΕΡ

Συζήτηση στο καφεενείο του Ομολίου.

Η ελιά του Αντύπα ποτισμένη με αίμα του ΕΑΜ

Ενας από τους αγρότες που γνώρισε τον μάρτυρα της αγροτιάς μιλάει στο «Ρ». Καταγγέλλει τον τρόπο που αντιμετωπίστηκε από την άρχουσα τάξη η θυσία του

Στο Λασποχώρι της Λάρισας την Άνοιξη του 1907 το χύμα σκέπαζε το πτώμα του δολοφονημένου αγωνιστή της αγροτιάς Μαρίνου Αντύπα. Ο τάφος του ανοιχτήκε κάτω από μια ελιά δίπλα στ' αλώνι όπου οι κολίγοι αράδιαζαν σε τρεις σωρούς τη σοδειά τους, για να περάσει ο επιστάτης του τσιφλικά και να διαλέξει τον καλύτερο.

Σήμερα, 78 χρόνια μετά, στη θέση του αλωνιού βρίσκεται το Δημοτικό Σχολείο του Ομολίου. Και στη θέση της ελιάς ένα μνημείο με την προτομή του Αντύπα.

Τρεις άνθρωποι έχουν μείνει στο Ομόλιο — το παλιό Λασποχώρι — απ' αυτούς που γνώρισαν από κοντά τον Αντύπα. Τον έναν απ' αυτούς τον μπαρμπα-Νίκο Μάρκο τον συναντήσαμε το απόγευμα της περασμένης Τρίτης. Δεν ήταν η

λένε...

— Μας έδωσε, πώς δεν μας έδωσε! Ο πατέρας μου πήρε παρά τρία στρέμματα, εκατό. Για τόσα υπογράψε συμβόλαια. Εγώ όμως υπηρέτησα 70 μήνες φαντάρος. Από το δεκαεφτά μέχρι το δεκαεννιά, πολεμούσαμε τους Βούλγαρους. Μετά μας πήγαν στη Μ. Ασία μέχρι το είκοσι δύο. Όταν γύρισα δεν είχε μείνει ούτε στρέμμα. Ο γέρος μου δεν μπόρεσε να τα ξεχρεώσει και του τα πήραν για ένα κομμάτι ψωμί. Αυτά τα χωράφια μας έδωσε η Δεξιά να τους πεις.

— Η ΝΔ λέει ακόμα ότι μόνο αυτή έχει δικαίωμα να τιμάει το Κιλελέρ.

— Το 'χουν τιμήσει αυτοί το Κιλελέρ όσο δεν παίρνει — απαντάει με μια πικρή ειρωνεία ο μπαρμπα-Νίκος. Να σου πω την ιστορία για να καταλάβεις. Το '44 όσοι ήμασταν στο ΕΑΜ

του χωριού που ήταν κουμπάρος του Ροδόπουλου, έβαλε τους επιτροπους και έκαψαν την ελιά. Κι όχι μόνο την έκαψαν, έβαλαν φωτιά στη ρίζα της για να μην ξαναφυτρώσει ποτέ. Έτσι το τίμησε η Δεξιά το Κιλελέρ και τον Αντύπα. Η ρίζα της ελιάς ήταν γραφτό να ποτιστεί με το αίμα κι άλλων αγωνιστών.

Το 1943 η οργάνωση του ΕΑΜ αποφάσισε να μην παραδώσουν οι αγρότες το καλαμπόκι στους Ιταλούς. Μαζεύτηκαν όλοι στο κέντρο του χωριού αποφασισμένοι να συγκροτήσουν με τους χωροφύλακες. Συγκρούστηκαν και τους κινήγησαν με τα ξύλα. Δύο παλικάρια όμως, ο Κορομηλάς και ο Κυριάκος έπεσαν χτυπημένοι, ακριβώς κάτω απ' την ελιά...

Η εργαζόμενη αγροτιά της Θεσσαλίας ξέρε καλά το «πόθεν έσχες» του καθένα. Ο βίος

τειος του Κιλελέρ θα ενώνει και θα ξεσηκώνει αγωνιστικά την αγροτιά της χώρας μας.

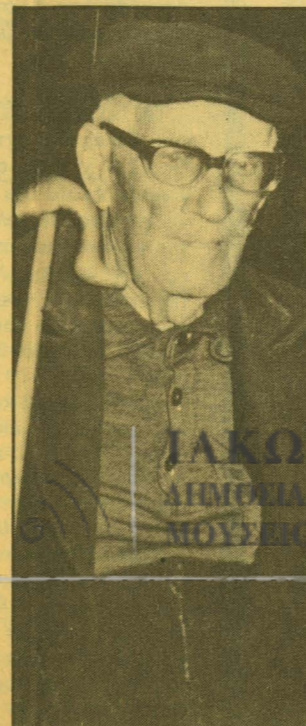
«Η κατάσταση δεν είναι ρόδινη σήμερα — λέει ο Αντ. Εμμανουήλ. Στην περιοχή μας, στο Δέλτα του Πηνειού υπάρχουν 57.000 στρέμματα σε ενδιάμεσες κοινότητες. Αυτά τα χωράφια το χειμώνα και την άνοιξη πλημμυρίζουν και το καλοκαίρι διψάνε. Στην εποχή του Αντύπα το βίος των πατεράδων μας το 'παιρνε ο τσιφλικάς. Τώρα το παίρνει η αδιαφορία της κυβέρνησης».

«Ζητάμε να γίνουν αποστραγγιστικά και αρδευτικά έργα και να ακολουθήσει αναδάσμος — συμπληρώνει ο Τάκης Ριζάκης. Ο μέσος κλήρος στο χωριό μας είναι 20 στρέμματα κι αυτά κομματιασμένα. Για να ποτίσεις τρία στρέμματα χωράφι πρέπει να απλώσεις χίλια μέτρα σωλήνες και μετά να τους μαζέψεις για να πας σε άλλο χωράφι. Ωσπου να ξαναγυρίσεις στο πρώτο θα έχει ξεραθεί. Απ' το 1939, όποτε γίνονταν εκλογές, έστελναν συνεργεία για να κάνουν, δήθεν, μελέτες. Τώρα μας είπαν ότι τα έργα μπήκαν στο πενταετές. Αλλά το μισό πενταετές πέρασε, κι εμείς φέτος πάλι δεν μπορούμε να σπείρουμε γιατί τα χωράφια είναι πλημμυρισμένα».

Το νόημα της θυσίας του Αντύπα και του ξεσηκωμού του Κιλελέρ, όπως διατυπώθηκε σε δεκάδες ομιλίες και ψηφίσματα της αγροτιάς είναι κύρια μήνυμα ενότητας κι αγώνα. Αυτή την ενότητα που μέρα με τη μέρα σφουρηλατούν οι αγρότες, η κυβέρνηση δεν τη σεβάστηκε. Οι αγρότες του Ομολίου έχουν πικρό παράπονο για τον τρόπο με τον οποίο κάποιιο εκπρόσωποι της προσπάθησαν να εκμεταλλευθούν τη μνήμη του Αντύπα. Όταν μετά τις εκλογές του 1981 ο αγροτικός σύλλογος Ομολίου αποφάσισε να ξαναστήσει μνημείο με την προτομή του Αντύπα, ζήτησε τη συνδρομή των κατοίκων, των μαζικών φορέων και της πολιτείας. «Η κυβέρνηση προσπάθησε να το εκμεταλλευτεί και να φέρει το χωριό μας σε αντίθεση με τον Πυργετό, όπου δολοφονήθηκε ο Αντύπας. Σε μας δεν έδωσαν ούτε μια δραχμή. Κι όχι μόνο αυτά. Φέτος στα

Το μνημείο του Αντύπα.

ΙΑΚΩΒΑ ΤΖΙΟΥΦΑΣ ΔΙΜΟΡΦΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΔΙΔΑΚΤΟΡΗΚΗΣ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΩΝ

Το σημερινό νόημα του ξεσηκωμού

Κοινά τα αγωνιστικά λάβαρα των αγροτών και εργατών. Την προοπτική για ένα καλύτερο μέλλον εγγυάται η ενίσχυση του ΚΚΕ

Στη σημερινή γιορτή της αγροτιάς, στα 75 χρόνια απ' τον ξεσηκωμό του Κιλελέρ, μαζί μ' αυτούς που πραγματικά δικαιούνται να τιμήσουν και να γιορτάσουν τη μεγάλη αγροτική επέτειο, θάνατι και μερικοί άλλοι, που, είτε προσέλθουν, είτε όχι στον τόπο της θυσίας, θα προβάλλουν σαν οι γνήσιοι συνεχιστές του Κιλελέρ, σαν οι κατεξοχήν σημερινοί εκπρόσωποι του και ας μην το δικαιούνται.

Η αγροτιά μας, που σήμερα θα υψώσει τα αγωνιστικά της λάβαρα στον ποτισμένο με ποτάμια ιδρώτα και αίμα θεσσαλικό κάμπο, γίνεται αυτές τις μέρες αντικείμενο ακατάσχετης ψηφοθηρίας. Οι δυο «μονομάχοι» επιδίδονται — κι ίσως επιδοθούν κι ανήμερα της γιορτής — σε αγώνα δρόμου για την ψήφο της αγροτιάς με προγράμματα, «παροχές» και διακηρύξεις. Μόνο που αυτές βρίσκονται πολύ μακριά απ' τα πραγματικά προβλήματα της αγροτιάς.

Η θυσία όμως του Κιλελέρ είναι πολύ μεγάλη, για να χωρέσει στους στενούς ορίζοντες μιας ψηφοθηρικής προεκλογικής εκστρατείας των «μονομάχων».

Η αγροτιά μας, τιμώντας το Κιλελέρ, ξέρε, να βγάζει τα δικά της διδάγματα απ' τους αγώνες που είναι δική της.

Και ξέρε να προσαρμόζει στις συνθήκες του σήμερα το νόημα εκείνου του αγώνα.

Και τι ήταν πραγματικά το Κιλελέρ;

Ήταν το ποτήρι, που ξεχείλιζε ενάντια στα τσιφλικάδικα δεσμά. Δεσμά, όχι μόνο για τους κολίγους, μα και για την ίδια την κοινωνική πρόοδο. Γι' αυτό έπρεπε να φύγουν τα τσιφλικάδικα εμπόδια, να λείψει η τσιφλικάδικη ιδιοκτησία, να περάσει η γη στους καλλιεργητές της, για να βγει η ελληνική γεωργία στο δρόμο της ανάπτυξης, να γίνει ο κολίγος ελεύθερος επιχειρηματοπαραγωγός, αναγκαίο βήμα προόδου για την εποχή εκείνη. Τη ρόδα της ιστορίας ανάλαβαν να την κινήσουν τα ροζιασμένα χέρια των κολίγων. Στην προσπάθειά τους αυτή μάτωσαν — όπως γίνεται πάντα σε τέτοιες περιπτώσεις — αλλά κατόρθωσαν τελικά, να την ολοκληρώσουν. Κι αυτό, γιατί τους ασάλλωνε το γεγονός ότι τα συμφέροντά τους συνέπεσαν με αυτά της κοινωνικής προόδου.

Στο πλευρό τους είχαν απ' την πρώτη στιγμή την εργατική τάξη που παρά τη νεανικότητά της άπλωσε το συμμαχικό της χέρι και πρόσφερε όλη της τη βοήθεια. Μόνο χάρη στην ενιαία και πολύχρονη πάλη της εργατιάς και της αγροτιάς το αίτημα «η γη στους καλλιεργητές της» έγινε πράξη. Κι αυτό το ξέρε και δεν το ξεχνά η ελληνική αγροτιά.

Η αστική τάξη, που αντικειμενικά, έπρεπε, να μπει μπροστά και να οδηγήσει τους κολίγους στη νίκη, στάθηκε ανίκανη να το κάνει. Προτίμησε το δρόμο του συμβιβασμού με την τσιφλικάδικη αντίδραση. Συμβιβασμός που σημαίνει υποχώρηση. Σήμερα η αστική τάξη, που αντικειμενικά, έπρεπε, να μπει μπροστά και να οδηγήσει τους κολίγους στη νίκη, στάθηκε ανίκανη να το κάνει. Προτίμησε το δρόμο του συμβιβασμού με την τσιφλικάδικη αντίδραση. Συμβιβασμός που σημαίνει υποχώρηση.

την εργαζόμενη αγροτιά, που αποτελεί την τεράστια πλειοψηφία της αγροτιάς μας.

Γιατί ποιος δεν ξέρε από πρώτο χέρι, πως τις τελευταίες δεκαετίες εκατοντάδες χιλιάδες αγρότες εγκατέλειψαν τα χωριά τους και στριμύχνονται σήμερα στις τερατοπόλεις της Αττικής ή πελαγοδρομούν στις παγωμένες πολιτείες της Δυτικής Ευρώπης.

Η αστική τάξη, που δεν μπόρεσε να παίξει τότε — όταν έπρεπε — το ρόλο της, που δεν μπόρεσε να εκπληρώσει την υποχρέωσή της απέναντι στην αγροτιά δεν μπορεί φυσικά τώρα στα γεράματά της να το κάνει.

Ο καπιταλισμός, που δεν μπόρεσε ωριότερα, δεν το μπορεί τώρα που βρίσκεται στο τελευταίο του, στο κρατικομονοπωλιακό του στάδιο.

Αντικειμενικά θα χτίζει όσο θα ζει και στην ύπαιθρο ένα οικοδόμημα «κατ' εικόνα και ομοίωσή» του. Αυτό θα πει, πως δεν μπορεί τίποτα άλλο να χτίζει, εκτός από μεγάλα καπιταλιστικά αγροτικά νοικοκυριά. Δεν μπορεί τίποτα άλλο να κάνει εκτός από το να αφανίσει τα μικρά, ξεκληρίζοντας τη μεγάλη πλειοψηφία της αγροτιάς, την εργαζόμενη αγροτιά.

Ακριβώς, αυτή, την μεγάλη αγροτική ιδιοκτησία εγγυώνται οι αστοί πολιτικοί και τα κόμμάτα τους.

Δεν μπορούν, λοιπόν, αυτοί να επικαλούνται το ΚΙΛΕΛΕΡ.

Και δεν μπορούν ούτε και εκείνοι που συμβιβάζονται μαζί τους.

Δεν το μπορούν, ούτε εκείνοι, που μας έβαλαν, ούτε εκείνοι, που δεν βγάζουν τη χώρα από την ΕΟΚ.

Γιατί, ΕΟΚ σημαίνει μεγαλύτερο, πιο άγριο ξεκληρίσμα της αγροτιάς μας. Σημαίνει πιο γοργά βήματα προς το μεγάλο καπιταλιστικό αγροτικό νοικοκυριό. Σ' αυτό στοχεύουν οι περιορισμοί των καλλιεργειών και τα θαψίματα. Σ' αυτό στοχεύουν και οι ΕΟΚικές έμπνευσης αναδιρθρώσεις και τα Μεσογειακά «προγράμματα» και οι ΕΟΚικές εντολές για τους συνεταιρισμούς. Και μπορεί να ηχεί γλυκύτατα η «Οικογενειακή αγροτική εκμετάλλευση». Δεν είναι όμως αυτή παρά μια αυταπάτη, που συγκρούεται καθημερινά με τη σκληρή κρατικομονοπωλιακή πραγματικότητα.

Το συμφέρον σήμερα της τεράστιας πλειοψηφίας της αγροτιάς απαιτεί ριζικές αλλαγές. Αλλαγές τέτοιες που να ανοίγουν το δρόμο για τη Δημοκρατία του Λαού και το Σοσιαλισμό. Μόνο τότε είναι δυνατό, να χτιστεί μια αγροτική οικονομία υπέρ της εργαζόμενης αγροτιάς και του λαού. Για να αποφύγουν το ξεκληρίσμα οι εργαζόμενοι αγρότες να χτίσουν σε συμμαχία με τους εργάτες το φωτεινό μέλλον της πατρίδας μας.

Ακριβώς αυτό είναι σήμερα το επίκαιρο νόημα του Κιλελέρ.

πρώτη φορά που μπήκε σε δημοσιογράφο παραμονές του Κιλελέρ. Γι' αυτό ξαφνιάστηκε με την ερώτηση:

— Μπαρμπα-Νίκο η ΝΔ λέει ότι τη γη την έδωσε στους αγρότες η Δεξιά.

— Τι έκανε η Δεξιά;

— Σας έδωσε χωράφια. Ετσι

κα την ΕΠΟΝ φτιάξαμε ένα μνημείο στον τάφο του Αντύπα κάτω από την ελιά. Υστερα από δυο χρόνια το χάλασαν οι στρατιώτες γιατί δήθεν είχαν κρυμμένα όπλα οι αντάρτες. Αλλά δεν τους έφτανε αυτό. Μετά το '50 — δεν θυμάται πότε ακριβώς ήταν — ο παπάς

και η πολιτεία της Δεξιάς δεν λησμονιέται. Ούτε μπορεί όμως στο όνομα του καταδικασμένου παρελθόντος να δώσει «άφεση» στις ημέρες και τα έργα της σημερινής κυβέρνησης. Οι αγώνες δεν δικαιώνονται με λόγια αλλά με έργα. Και όσο τα προβλήματα οξύνονται η επέ-

του Αντύπα στον Πυργετό, που έγινε με χρήματα και της πολιτείας, πήγε υφυπουργός της κυβέρνησης και την εκδήλωση την κάλυψε και η τηλεόραση. Στη δική μας εκδήλωση δεν ήρθε ούτε ο νομάρχης».

ΘΟΔΩΡΟΣ ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΣ

Νίκος Μάρκος: «Το '44 όσοι ήμασταν στο ΕΑΜ και την ΕΠΟΝ φτιάξαμε ένα μνημείο στον τάφο του Αντύπα».

Το αυτό οι εργάτες και οι αγρότες γράφουν στα κοινά τους αγωνιστικά λάβαρα: Οχι στην ΕΟΚ και τα μονοπώλια! Εθνική ανεξαρτησία! Πραγματική αλλαγή! Σοσιαλισμός!

Αυτή όμως η προοπτική γράφεται με κόκκινα γράμματα, όπως λέει κι ο ποιητής. Γράφεται με ΚΚΕ!

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΤΙΚΑΣ

ΓΥΝΑΙΚΑ

Ανοίγοντας το συμπόσιο η Ρούλα Κουκούλου, μέλος του ΠΓ της ΚΕ του ΚΚΕ, υπογράμμισε το ρόλο του Κόμματος στην προβολή και την ανάπτυξη του γυναικείου κινήματος, όχι από κάποια διάθεση κομματικής μονοπώλησης — όπως είπε — αλλά για να μην αφήσουμε να διαστρεβλώνεται η αλήθεια και η ιστορία.

«Το ΚΚΕ — πρόσθεσε — έβαλε για πρώτη φορά στη χώρα μας στη σωστή μαρξιστική βάση του γυναικείο ζήτημα σαν ένα από τα πιο σοβαρά κοινωνικά προβλήματα όλου του λαού που η ρίζα του είναι ταξική και η λύση του περνάει μέσα από τον κοινό αγώνα αντρών και γυναικών για ριζικές κοινωνικές αλλαγές, για τον σοσιαλισμό. Η επίδραση της ιδεολογίας μας. Η διαμόρφωση μέσα στους σκληρούς αγώνες της κομμουνιστικής γυναικείας πρωτοπορίας. Η σταθερή τακτική του κόμματός μας για πλατιά ενότητα των γυναικών, για πάλη σε κατεύθυνση αντιιμπεριαλιστική, δημοκρατική, στάθηκαν μοχλός στην ανάπτυξη του αξιόμαχου προοδευτικού γυναικείου κινήματος».

Το ερώτημα των γυναικών

Εκείνο που κυριάρχησε στο συμπόσιο ήταν το μεγάλο ερώτημα των γυναικών. «Πού πάμε; Τι πρέπει να κάνουμε;» Ήταν ένα ερώτημα που αναδύθηκε κομμάτι - κομμάτι μέσα από δεκάδες ερωτήσεις που αφορούσαν προβλήματα της καθημερινής ζωής.

Οι ερωτήσεις αγκάλιασαν τα προβλήματα των 170 χιλιάδων ανέργων Ελληνίδων. Των 150 χιλιάδων γυναικών που εργάζονται στο σπίτι με το κομμάτι σε συνθήκες του περασμένου αιώνα. Των γυναικών που ασφυκτιούν μέσα στο τέλμα των «οικιακών». Των γυναικών που ζουν την καταπίεση του τριπλού ρόλου εργαζόμενης - νοικοκυράς - μητέρας σε ένα κράτος που μόνο στα λόγια είναι κράτος πρόνοιας. Που ψάχνουν για μια ανθρώπινη σχέση μέσα στη σήψη του καπιταλισμού. Που αγωνίζονται να στήσουν φράγματα ανάμεσα στη διαφθορά και τα παιδιά τους. Που γίνονται πειραματόζωα στις έρευνες της ολιγαρχίας του πλούτου και της «βιομηχανικής ψυχολογίας» για νέες μορφές εκμετάλλευσης των εργαζομένων.

Που αγανακτούν βλέποντας τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας να χάνουν το νόημά τους αφού η κυβέρνηση δεν θέλει να επιβάλλει τα συμφωνημένα.

Αφού υποχωρεί προς τα δεξιά και στην αντιμετώπιση των γυναικείων προβλημάτων. Αφού έχει ήδη παγιδευτεί και ιδεολογικά στο γυναικείο ζήτημα και συγκλίνει αντικειμενικά μαζί με τη Δεξιά και τους αναθεωρητές στην άρνηση της ταξικής του ρίζας.

Όταν στις φυλακές και τις εξορίες έκαναν τα απαγορευμένα φροντιστήρια. Όταν στην Αντίσταση ζούσαν με το όπλο στο ένα χέρι και το βιβλίο στο άλλο. Όταν στη βαριά παρανομία μελετούσαν με κίνδυνο της ζωής τους τα μαρξιστικά κείμενα. Οραματίζονταν οι Ελληνίδες κομμουνίστριες μια ελεύθερη, ισότιμη ζωή. Στην αίθουσα συνεδρίων του Κόμματος στον Περισσό, έγινε το πρώτο μεγάλο συμπόσιο του ΚΚΕ για τις γυναίκες, την περασμένη βδομάδα. Στις παραμονές των 40χρονων της αντιφασιστικής νίκης. Στο φούντωμα της καπιταλιστικής κρίσης και της πάλης για την πραγματική αλλαγή στην Ελλάδα. Μπροστά στη μεγάλη εξόρμηση του ΚΚΕ για την ισχυροποίησή του στο κίνημα και στο αποτέλεσμα των εκλογών.

Οι τριήμερες συζητήσεις του συμποσίου έπασαν τρία καυτά θέματα:

—Το δικαίωμα των γυναικών στη δουλιά (εισηγήτρια η Μένια Παπαπερικλή, υπεύθυνη του γυναικείου τμήματος της ΚΕ του ΚΚΕ).

—Τις προσωπικές σχέσεις και την κοινωνική συνειδητοποίηση της γυναίκας (εισηγήτρια η Μαρία Δαμανάκη βουλευτής του Κόμματος).

—Τον ιδεολογικό αγώνα στο γυναικείο κίνημα (εισηγήτρια η Αλέκα Παπαρήγα, μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ και του Γραφείου της ΕΠ της ΚΟΑ).

Στις συζητήσεις πήραν μέρος πολλές εκατοντάδες γυναίκες από τις συνοικίες της Αθήνας, του Πειραιά και της Αττικής. Εργάτριες, υπάλληλοι, συνδικαλιστριες, στελέχη του γυναικείου κινήματος, επισημόνισσες, καθηγήτριες του Πανεπιστημίου, γυναίκες των γραμμάτων και της Τέχνης, νοικοκυρές, φοιτήτριες, μαθήτριες. Πρωτοφανής ήταν η συμμετοχή των γυναικών στη δεύτερη μέρα του συμποσίου που συζητήθηκε το θέμα των προσωπικών σχέσεων.

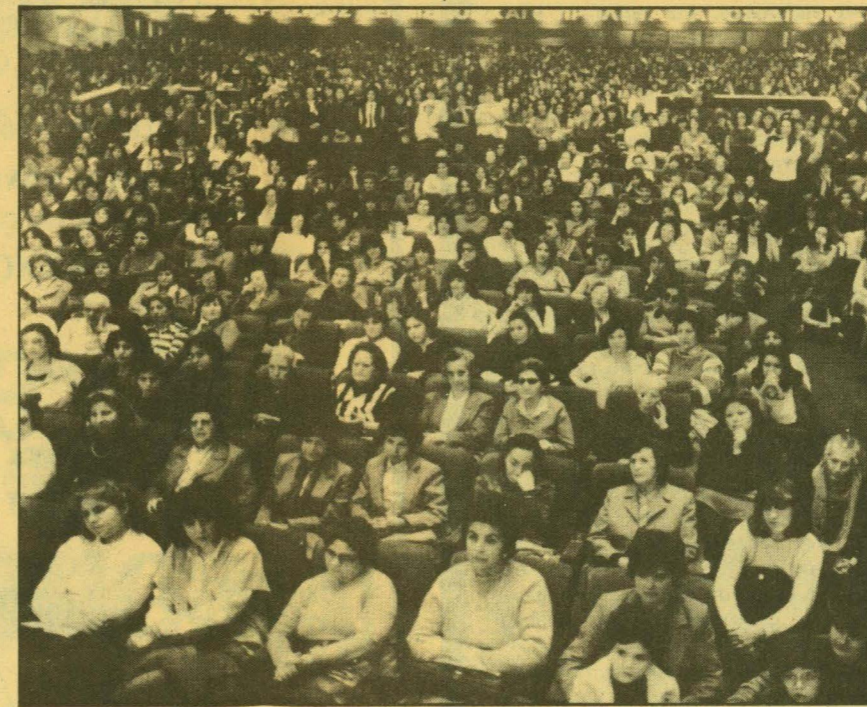
Πήραν ακόμα μέρος τρεις εκπρόσωποι αδελφών κομμάτων. Η Ταμάρα Τσερνιάκωβα, γραμματέας της Κομματικής αχτίδας Μπάουμαν Μόσχας του ΚΚΣΕ. Η Μαριάννα Κόντσε μέλος του ΠΓ του Γερμανικού Κομμουνιστικού Κόμματος. Η Ούρσουλα Χάρμαν εκπρόσωπος της γυναικείας επιτροπής του Ενιαίου Σοσιαλιστικού Κόμματος Γερμανίας.

«Αλίμονο σας αν ξεχαστείτε με ένα άρλεκιν - τόνισε - ο γενικός γραμματέας της ΓΣΕΕ Μ. Κωστόπουλος μιλώντας στο συμπόσιο. Ο κρίκος που πρέπει να πιάσετε είναι η ενότητα και η πάλη. Πρόσφατα γεγονότα ευρύτερης πολιτικής σημασίας απόδειξαν τι σημαίνει αυτό αν σωστά κατανοηθεί και ενεργοποιηθεί».

Στο συμπόσιο έγινε προσπάθεια να ξεκαθαριστεί στη

Αλίμονο αν ξεχαστεί... μ' ένα Άρλεκιν

Περισσότερες γυναίκες στην πάλη για την πραγματική αλλαγή και την ισχυροποίηση του ΚΚΕ. Κοινός αγώνας μ' όλο το λαό για ριζικές κοινωνικές αλλαγές

Στιγμιότυπο από το συμπόσιο για τις γυναίκες που οργάνωσε το ΚΚΕ.

συνειδηση των γυναικών που το παρακολούθησαν πως η ενότητα του γυναικείου κινήματος προϋποθέτει την πλατιά διάδοση της ιδεολογίας του ΚΚΕ.

Για το Κόμμα το γυναικείο κίνημα είναι μία αξιόμαχη δύναμη στο μέτωπο των δυναμικών αλλαγών που παλεύουν με επικεφαλής την εργατική τάξη. Αυτό το μέτωπο επιχειρεί να σπάσει ο ιμπεριαλισμός υποδαυλίζον-

τας την ψεύτικη «αντίθεση των δυο φύλων», όπως ακριβώς υποδαυλίζει τις αντιθέσεις ανάμεσα στους ντόπιους και ξένους εργάτες, στον ντόπιο πληθυσμό και τις μειονότητες, στους εργαζόμενους και τους άνεργους, στους λευκούς και τους έγχρωμους στην παλιά και τη νέα γενιά.

Η προοπτική

Η παραπλανητική εκστρατεία των αντιδραστικών δυνάμεων του ιμπεριαλισμού θα κορυφωθεί το καλοκαίρι στο Ναϊρόμπι της Κένυας, όπου καλούνται να απολογηθούν για τη δράση τους, στη δεκαετία που έταξε ο ΟΗΕ (1975-1985) στις κυβερνήσεις των κρατών μελών του για την προώθηση της ισότητας της γυναίκας. «Οι κυβερνήσεις των καπιταλιστικών χωρών προσπαθούν να βγάλουν από τον απολογισμό τους κάθε πολιτική διάσταση», τόνισε στην ομιλία της Μαριάννα Κόντσε. Η ίδια προκάλεσε έκπληξη στο ακροατήριο όταν κατάγγειλε ότι στην ΟΔΓ οι εργοδότες κέρδισαν το 1980 σαράντα δισεκατομμύρια μάρκα από την άνιση αμοιβή των γυναικών. Εκπληξη — αλλά ευχάριστη — προκάλεσαν και οι άλλες δύο εκπρόσωποι περιγράφοντας στο συμπόσιο τη ριζικά διαφορετική θέση της γυναίκας στον υπαρκτό σοσιαλισμό. «Δεν υστερούμε από τους άντρες. Αντίθετα, σε αρκετούς τομείς υπερτερούμε. Είμαστε ευτυχισμένες μητέρες. Απολαμβάνουμε πολλά πράγματα» είπε η Ταμάρα Τσερνιάκωβα. Η εκτίμηση του σοσιαλισμού στο λειτουργήμα της μητρότητας φαίνεται και από την απλή μαρτυρία της Ούρσουλα Χάρμαν. «Στη ΓΛΔ όταν ένα ζευγάρι παντρεύεται παίρνει άτοκο δάνειο πέντε χιλιάδες μάρκα. Με τη γέννηση του πρώτου παιδιού ένα μέρος του δανείου χαρίζεται. Με τη γέννηση του δεύτερου παιδιού χαρίζεται άλλο ένα μέρος. Και με τη γέννηση του τρίτου παιδιού χαρίζεται ολόκληρο το δάνειο».

Το αισιόδοξο μήνυμα που έρχεται από τις σοσιαλιστικές χώρες επιβεβαιώνει την ορθότητα της προοπτικής που δίνει το ΚΚΕ στο γυναικείο ζήτημα: Η ισότητα της γυναίκας περνάει μέσα από την πραγματική αλλαγή και καταχτάται ολοκληρωτικά στον σοσιαλισμό.

Η προοπτική αυτή αναδύθηκε και από τον ζωντανό διάλογο που ήταν ένα σημαντικό σημείο του συμποσίου. Την ίδια προοπτική έδωσαν και οι παρεμβάσεις που φώτισαν ορισμένες πλευρές μεγάλων προβλημάτων, όπως είναι η αγωνιστική στάση των εργαζομένων γυναικών, ο ρόλος που παίζουν τα μαζικά μέσα ενημέρωσης και η τέχνη στη διαμόρφωση των ανθρώπινων σχέσεων, ο ρόλος της εκπαίδευσης στις σχέσεις των δυο φύλων, η «αυτονομία» και η «κομματικοποίηση» του γυναικείου κινήματος, κ.ά.

Αν και υψηλού επιπέδου, τόσο οι παρεμβάσεις όσο και οι εισηγήσεις έγιναν κατανοητές από τις γυναίκες, γεγονός που αποδείχνει ότι οι θέσεις του ΚΚΕ είναι καθαρές και δίνουν λύση στα ζωτικά προβλήματα των γυναικών, δεμένη με την συνολική εναλλακτική πρότασή του. Την πορεία της λύσης των προβλημάτων έδειξε και το συμπόσιο με το κύριο μήνυμά του: Περισσότερες γυναίκες στην πάλη για την πραγματική αλλαγή. Ισχυροποίηση του ΚΚΕ στις μάζες των γυναικών.

ΝΤΙΝΑ ΕΞΑΡΧΟΥ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Τα διδάγματα της ιστορίας και οι διαστρεβλωτές της

Ο Φ. Κοτάνοφ στο μουσείο του πολεμικού ναυτικού της ΕΣΣΔ στο Λένινγκραντ μιλά στους δόκιμους της ναυτικής σχολής του εμπορικού στόλου για τις πολεμικές επιχειρήσεις.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΤΑΝΙΔΗΣ

Ο Έλληνας ήρωας της «Μικρής γης»

Μιλά στο «Ρ» ο άνθρωπος που τ' ονομά του αναφερόταν έξι φορές σε διαταγές του Στάλιν στη διάρκεια του πολέμου για τα κατορθώματα της μονάδας που διοικούσε

ΜΟΣΧΑ (του ανταποκριτή μας).

Όσοι διάβασαν το βιβλίο του Λ. Μπρέζνιεφ «Η Μικρή γη» θα ξέρουν το όνομα του αρχηγού του επιτελείου του ειδικού τμήματος, που με επικεφαλής τον Κούνικοφ, αποβιβάστηκε στη «Μικρή γη» και διακρίθηκε για τον ηρωισμό του και τα κατορθώματά του. Αρχηγός του επιτελείου ήταν ο Φιόντορ Κοτάνοφ, ένα θρυλικό πρόσωπο που το όνομά του ήταν στα χρόνια του πολέμου ξακουστό σε όλες τις ακτές της Μαύρης Θάλασσας. Ηρωας της Σοβιετικής Ένωσης, παρασημοφορήθηκε με δύο παράσημα Λένιν, τρία της Κόκκινης σημαίας, του Ερυθρού Αστέρα, του Α. Σουβόροφ και Α. Νιέφσκι, καθώς και με μια σειρά άλλες πολεμικές διακρίσεις όπως επί-

Ο Φιόντορ Κοτάνοφ ή Φώτης Κοτανίδης.

μάχης πάνω από 300 νεκρούς. (Εδώ θα πρέπει να πούμε ότι για τη μάχη αυτή το όνομα του

ανάμεσα σε κείνους που έγραψαν τις ιστορικές σελίδες της «Μικρής γης». Κατορθώσαμε να καταλάβουμε μια έκταση μήκους 3 χιλιομέτρων και σε βάθος 2,5 χιλιομέτρων. Επί 5 μέρες η μονάδα μας μόνη της απέκρουσε όλες τις λυσσαλέες επιθέσεις των χιτλερικών. Θέσαμε εκτός μάχης πάνω από 2000 φασίστες. Για τον απaráμιλλο ηρωισμό τους 14 μαχητές της μονάδας μας, μαζί και ο Κούνικοφ τιμήθηκαν με τον τίτλο του Ηρωα της Σοβ. Ένωσης. Δεν θέλω να επεκταθώ περισσότερο, γιατί νομίζω ότι ο Λ. Μπρέζνιεφ στο βιβλίο του, έδωσε μια πλήρη εικόνα για το τι συνέβη στη «Μικρή γη».

Να διαλαλήσουμε την ειρήνη

Ο κόσμος βρίσκεται στα πρόθυρα μιας σημαντικής επετείου — των 40 χρόνων της Νίκης ενάντια στη φασιστική Γερμανία. Η νίκη αυτή που επιτεύχθηκε με τη βασική και αποφασιστική συμβολή της Σοβιετικής Ένωσης, και του στρατού της, έφερε στους λαούς της Ευρώπης την ελευθερία, τους απάλλαξε από τα βάσανα ή ακόμα και την αναπόφευκτη καταστροφή, που τους ετοίμασαν οι δημιουργοί της φαιάς «νέας τάξης». Το «χιλιόχρονο ράιχ» του Χίτλερ δεν άντεξε ούτε 12,5 χρόνια, αλλά τα κακουργήματά του έκαναν ν' ανατριχιάσει ολόκληρο τον κόσμο. Να γιατί η μέρα της συνθηκολόγησης της χιτλερικής Γερμανίας είναι για τους λαούς μια μεγάλη πανανθρώπινη γιορτή.

Όσο παράδοξο κι αν φανεί, ορισμένοι κύκλοι της Δύσης και πρώτα-πρώτα οι ηγετικοί παράγοντες των χωρών που ήταν μέλη του αντιχιτλερικού συνασπισμού, αντιμετωπίζουν με έκδηλο εκνευρισμό την επέτειο που πλησιάζει, προσπαθούν, να υποβαθμίσουν τη σημασία αυτού του γεγονότος, ή και να κάνουν, ότι δεν το πρό-

Τσώρτσιλ, Ρούσβελτ, Στάλιν πριν αρχίσουν τις συνομιλίες για τη συμφωνία της Γιάλτας.

την ελευθερία στους λαούς της Ευρώπης. Γι' αυτό το σκοπό καταβάλουν προσπάθειες αποδείξουν, ότι κύριο γεγονός του Β' παγκόσμιου πολέμου ήταν η απόβαση των δυτικών συμμάχων στη Νορμανδία, ότι δεν είναι ο σοβιετικός στρατός που έσπασε τη ραχοκοκαλιά των χιτλερικών ορδών στις μάχες της Μόσχας, του Στάλινγκραντ και του

της αποβατικής επιχειρήσεως των δυτικών συμμάχων. Ξεχνώντας τα 40 χρόνια της Νίκης, οι ίδιοι άνθρωποι στη Δύση προσπαθούν να επηρεαστούν και τη μεταπολεμική οργάνωση της Ευρώπης. Διαστρεβλώνονται και αμφισβητούνται οι αποφάσεις που πάρθηκαν στη Γιάλτα και το Πότσταμ το 1945. Αντηχούνε ξετσιπίπτες

τρώσεις ρεβανσιστών, όπου προβάλλονται σωβινιστικά συνθήματα, ακούγονται απαιτήσεις για αποκατάσταση των συνόρων που είχε η Γερμανία το 1937. Δεν υπάρχει ανάγκη ν' αποδείξουμε, πόσο επικίνδυνη είναι αυτή η στάση τόσο για εκείνους που την υποστηρίζουν φανερά ή μυστικά, όσο και για την υπόθεση της ειρήνης στην Ευρώπη και σ'

Μερικοί... ξεχνούν και τη λέξη «φασισμός»

Στη Δύση προσπαθούν να μειώσουν με κάθε τρόπο τη συμβολή της ΕΣΣΔ στη συντριβή των ναζι. Στόχος των διαστρεβλώσεων είναι η αμφισβήτηση των μεταπολεμικών συνόρων και η συγκαλύψη ή δικαιολόγηση του κυνηγητού των εξοπλισμών

Η παραχάραξη της ιστορίας του Β' παγκόσμιου πολέμου, οι προσπάθειες αμφισβήτησης του χαρακτήρα και των αποτελεσμάτων του αποτελούν συστατικό στοιχείο της πολιτικής γραμμής που εφαρμόζουν τώρα στο διεθνή στίβο οι Ηνωμένες Πολιτείες και οι σύμμαχοί τους. Η διαστρέβλωση της απελευθερωτικής αποστολής του σοβιετικού στρατού και η ενθάρρυνση των ρεβανσιστικών επιδιώξεων στη Δυτική Γερμανία καλούνται να εξυπηρετήσουν την προπαγάνδισή των επιδιώξεων της Ουάσινγκτον για παγκόσμια κυριαρχία, να δικαιολογήσουν το φανερά διακηρυγμένο στόχο εξόντωσης του σοσιαλισμού. Καλούνται επίσης να καλύψουν την κούρσα των πυρηνικών εξοπλισμών που ξεκίνησαν οι ΗΠΑ με σκοπό να πετύχουν υπεροχή έναντι στην ΕΣΣΔ και όλες τις χώρες της σοσιαλιστικής κοινότητας στη Γη και το Διάστημα. Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες γίνεται κατανοητό, γιατί στη Δύση παρακάμπτονται με τόση επιμονή οι λέξεις «φασισμός» και «χιτλερισμός», όταν πρόκειται για τον περασμένο πόλεμο: γιατί ο Χίτλερ κατάφευγε σε ανάλογα επιχειρήματα για να στηρίξει τις αξιώσεις για

σης και με το πασόμο του Λ.Α. Βουλγαρίας. Το όνομα του Κοτάνοφ έχει πολλές αναφορές στις διαταγές του Ι.Β. Στάλιν στη διάρκεια του πολέμου για διάφορα κατορθώματα του τάγματος που ήταν επικεφαλής του.

Τον επισκέφθηκα στο σπίτι του στο Λενινγκράντ. Ενας ασπρομάλλης, γεροδεμένος άντρας, που ήταν δύσκολο να πιστέψει ότι πέρασε τα 70, μου άνοιξε την πόρτα και με καλωσόρισε στα ελληνικά.

— Τα ελληνικά μου, λέει, δεν είναι καλά. Ο αδερφός μου που είναι δάσκαλος της ελληνικής γλώσσας στη Γεωργία τα ξέρει θαυμάσια, όπως και η αδερφή μου. Εγώ όμως μέχρι την τέταρ-

τη Φ. Κοτάνοφ για πρώτη φορά αναφέρθηκε στις διαταγές του αρχηγού των Ενόπλιων Δυνάμεων της ΕΣΣΔ. Ι. Στάλιν στις 7 του Νοέμβριου του 1941).

— Παιρνούμε σε συνέχεια εντολή να μετακινηθούμε στην περιοχή της Μπαλακλάβα, όπου το τάγμα μας έδωσε τη δεύτερη μάχη, συντρίβοντας γύρω στους 500 χιτλερικούς. Με τις μάχες αυτές άρχισε για μένα ο πόλεμος, στον οποίο πήρα μέρος από την αρχή μέχρι το τέλος. Ρώσοι και Ουκρανοί, Γεωργιανοί, Ουζμπεκοί, όλοι οι λαοί της Σοβιετικής Ένωσης, ξεσηκώθηκαν σαν ένας άνθρωπος για να υπερασπίσουν τη μεγάλη τους πατρίδα. Εδώ βρίσκεται μια από τις βασικές αιτίες της νίκης μας,

— Είστε για ποιες μάχες πήρατε με την Ανώτατη Κρατική Διάκριση του Ηρώα της Σοβ. Ένωσης;

— Για τις επιχειρήσεις για την απελευθέρωση των Βαλκανίων. Πήρα μέρος στην απελευθέρωση των λιμανιών της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας. Γι' αυτό και είμαι επίτιμος πολίτης της πόλης Μπούργκας. Και θα 'λεγα σαν αποκορύφωμα των τιμών που μου έγιναν για την πολεμική μου δράση, ήταν η τιμή να είμαι ο επικεφαλής του μικτού τάγματος των ναυτών της Μαύρης Θάλασσας, στην παρέλαση της Νίκης στην Κόκκινη Πλατεία στη Μόσχα. Και όταν περνούσα από το Μουσολείο του Λένιν θυμήθηκα τον όρκο που δόσα-

ξε καθόλου.

Αποφασιστική η συμβολή της ΕΣΣΔ

Διαστρεβλώνοντας την ιστορία του Β' παγκόσμιου πολέμου, ορισμένοι κύκλοι τη Δύσης προσπαθούν με κάθε τρόπο να μειώσουν τη συμβολή της Σοβιετικής Ένωσης στη νίκη ενάντια στο φασισμό, να υποβάλουν στη σύγχρονη γενιά, ότι το βασικό ρόλο στη συντριβή του χιτλερισμού έπαιξαν οι ΗΠΑ κι η Αγγλία, ότι τ' αγγλοαμερικανικά στρατεύματα έφεραν

Κούρσκ, αλλά τα αγγλοαμερικανικά στρατεύματα με τις επιχειρήσεις του στη Βόρεια Αφρική, τη Σικελία, Νότια Ιταλία, Γαλλία και Βέλγιο. Στο μεταξύ τη στιγμή που άνοιξε το δεύτερο μέτωπο στις 6 Ιουνίου 1944 ενάντια στο σοβιετικό στρατό μάχονταν 239 γερμανοφασιστικές μεραρχίες, ενώ στη Γαλλία, Βέλγιο και Ολλανδία μόνο 58. Δεν θέλουμε καθόλου να υποβαθμίσουμε των ηρωισμό εκείνων που αποβιβάστηκαν στις ακτές της Νορμανδίας, όμως αυτή ακριβώς η διάταξη των δυνάμεων στα μέτωπα εξασφάλισε την επιτυχία

Σοβινιστικά συνθήματα

Δυστυχώς, οι ρεβανσιστικές αυτές αξιώσεις βρίσκουν θετική απήχηση στην επίσημη Βόννη, αντιμετωπίζουν την ανεκτικότητα της Ουάσιγκτον, τον Λονδίνο και του Παρισιού. Εγινε συνηθισμένο φαινόμενο η συμμετοχή υψηλά ιστάμενων κυβερνητικών παραγόντων της ΟΔ Γερμανίας σε συγκε-

ναλιστές, οι οποίοι μεταπολεμικά σύντομα επικυρώθηκαν ομόφωνα από τους συμμάχους του αντιχιτλερικού συνασπισμού με βάση την ιστορική πραγματικότητα. Το διεθνές νομικό τους καθεστώς αναγνωρίστηκε από τη Γερμανική ΛΔ, αναγνώριστηκε και από την ΟΔ Γερμανίας στις συμφωνίες με την ΕΣΣΔ, Πολωνία και Τσεχοσλοβακία. Τέλος, η αρχή του απαραβίαστου των ευρωπαϊκών συνόρων κατοχυρώθηκε πριν 10 χρόνια στην Τελική Πράξη της Διάσκεψης για την ασφάλεια και συνεργασία στην Ευρώπη.

φασιστική ιδεολογία ακριβώς επιβαλόταν στους λαούς με τη βία σαν μια εναλλακτική λύση στον κομμουνισμό. Δεν πρέπει όμως να ξεχνιέται η ιστορία. Πριν 40 χρόνια συνθηκολόγησε η χιτλερική Γερμανία, συντρίφηκε ο φασισμός, αλλά αυτή η νίκη στοίχισε πολύ ακριβά στις δυνάμεις της ελευθερίας. Η Σοβιετική Ένωση πλήρωσε γι' αυτή 20 εκατομμύρια ζωές.

ΓΚΕΟΡΚΙ ΜΠΟΚΟΦ
(Πρόεδρος του Συμβουλίου του βουλγαρικού πρακτορείου Σόφια-πρες.)

Ο Φ. Κοτάνοφ δεύτερος από αριστερά μ' άλλους ήρωες της «Μικρής Γης» που περιγράφει ο Λ. Μπρέζνιεφ στο βιβλίο του.

τη τάξη του δημοτικού ήμου μαζί με τους δικούς μου. Μετά ξεκόπηκα από το χωριό Νον-Χαραμπί της Τσάλκα. Η οικογένειά μας ήταν φτωχή κι εγώ από μικρός πήγα στο γειτονικό χωριό να δουλέψω βοσκόσι. Το όνειρό μου όμως, ήταν να σπουδάσω, να γίνω στρατιωτικός. Μου είχαν προκαλέσει τεράστια εντύπωση τα κατορθώματα του Μεγαλέξανδρου και του Σπάρτακου. Έτσι στα δεκατέσσερά μου χρόνια κατόρθωσα να μπω σε μια σχολή, που εκπαίδευονταν οι μελλοντικοί στρατιωτικοί, αλλά με πήραν σε μια ομάδα μουσικών. Σε ένα όμως χρόνο τα κατάφερα και πέρασα στις ομάδες που κάνουν στρατιωτική εκπαίδευση. Το 1933, σε ηλικία 19 χρόνων, αποφοίτησα από τη σχολή και διορίστηκε διοικητής διμοιρίας. Υπηρέτησα στο Αζερμπαϊτζάν, και στην Ανω Ανατολή και το 1939 με μετάθεσαν στη Σεβαστούπολη.

Στη Σεβαστούπολη

— Πού σας βρήκε ο πόλεμος;
— Ακριβώς εδώ, στη Σεβαστούπολη, στις 4 με 5 Νοέμβριου, το τάγμα, που ήμου διοικητής του, αντιμετώπισε την πρώτη επίθεση των χιτλερικών και μετά από σκληρή μάχη, οι φασίστες άφησαν στο πεδίο της

μου λέει ο Κοτάνοφ και περιγράφει τον ηρωισμό με τον οποίο μάχονταν οι Σοβιετικοί στρατιώτες, οι συναγωνιστές του, πολλοί από τους οποίους έδωσαν και τη ζωή τους στον ιερό αυτόν αγώνα.

Ο ίδιος ο Κοτάνοφ τραυματίστηκε τον Απρίλη του 1942 σοβαρά και νοσηλεύτηκε σε νοσοκομείο. Αμέσως μετά την ανάρρωσή του βρίσκεται και πάλι στις πρώτες γραμμές του μετώπου.

Στη «μικρή γη»

— Είσατε ένας από τους ήρωες της «Μικρής γης». Τι θυμάστε από κείνες τις μέρες;

— Η επιχείρηση άρχισε τη νύχτα 3 με 4 του Φλεβάρη του 1943. Εγώ διορίστηκα αρχηγός του Επιτελείου της ειδικής στρατιωτικής ομάδας του Κούνικοφ. Επρεπε να κάνουμε πρώτοι την αποβίβαση και απ' αυτό εξαρτιόταν η τύχη όλης της επιχείρησης. Πριν την επιχείρηση, όλοι μας, και οι 273 μαχητές, βάλαμε την υπογραφή μας κάτω από τον όρκο. Τον θυμάμαι και σήμερα: «Τις δυνάμεις μας, τη θέλησή μας και το αίμα μας σταγόνια προς σταγόνια, θα τις δόσουμε για το σοβιετικό μας λαό, για την αγαπημένη μας πατρίδα». Είμαι περήφανος για το ότι βρισκόμουν

με τότε στη «Μικρή γη», ότι θα νικήσουμε. Και πράγματι νικήσαμε, θυσιάζοντας 20.000.000 γιους και θυγατέρες. Νικήσαμε με την ελπίδα ότι θα είναι ο τελευταίος πόλεμος, ότι η ανθρωπότητα θα βγάλεει τα απαραίτητα συμπεράσματα και θα κάνει το παν για τη διαφύλαξη της ειρήνης. Να γιατί τα διδάγματα του πολέμου είναι ιδιαίτερα επίκαιρα και σήμερα, 40 χρόνια μετά τη λήξη του, όταν οι λαοί του κόσμου και πάλι ανησυχούν για το μέλλον τους, για την τύχη της ειρήνης.

Η συζήτησή μας φτάνει, στο τέλος και ο Φ. Κοτάνοφ αποχαιρετώντας με, παρακαλεί να μεταφέρω τις καλύτερες ευχές του προς τους αναγνώστες του «Ριζοπάστη», προς τους Έλληνες αντιστασιακούς, που στα χρόνια του πολέμου έδειξαν ότι το αίμα του ελληνικού λαού είναι διαποτισμένο από ηρωικό πνεύμα.

— Εμείς οι Έλληνες που ζούμε στη Σοβιετική Ένωση, μου είπε, προσφέραμε τη συμβολή μας, στη μεγάλη αντιφασιστική νίκη των λαών. Δεν είναι τυχαίο ότι εκατοντάδες από μας, η πατρίδα, μας τίμησε με παράσημα και μετάλλια, ενώ μια σειρά από Έλληνες, όπως οι Μουρζα, Ταχτάροφ, Ζουμπάλοφ έγιναν ήρωες της Σοβιετικής Ένωσης.

— ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΙΤΣΟΣ

Για τις Πασχαλινές διακοπές;
Μα... ένα βιβλίο
από τη ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Για δώρο;
Μα... ένα βιβλίο
από τη ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Για να κατατοπιστείτε
πάνω στα σύγχρονα προβλήματα;
Μα...
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ
Τηλ. 3640 713, 3623 649

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ
Ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων θα διενεργήσει επαναληπτική δημοπρασία με κλειστές δακτυλογραφημένες προσφορές και με το σύστημα δια συμπλήρωσης τιμολογίου σε συνδυασμό με το δι' επί μέρους ποσοστών εκπτώσης για την ανάδειξη αναδόχου εκτέλεσης του έργου: «Κατασκευή προσθήκης 2 αιθουσών στο 2ο Δημοτικό Σχολείο Ελληνικού - Οικοδομικές εργασίες και Η/Μ εγκαταστάσεις» τόπος έργου: 35η οδός Ελληνικού, συνολικής δαπάνης σύμφωνα με τον προϋπολογισμό της μελέτης δραχμών 3.650.000.

Η δημοπρασία θα γίνει στις 18 Απρίλη 1985 ημέρα Πέμπτη και ώρα 9.30 (λήξη παράδοσης προσφορών) στα Γραφεία του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων (Φαβιέρου 30-ος όροφος - Αθήνα) από αρμόδια Επιτροπή.

Στη δημοπρασία γίνονται δεκτές Εργοληπτικές Επιχειρήσεις που είναι γραμμένες στο ΜΕΕΠ Α' τάξης και Β', Γ', Δ' λόγω εντοπιότητας για έργα οικοδομικά όπως και κάτοχοι παλαιών εργοληπτικών πτυχίων Δημοσίων Έργων που κατατάσσονται αυτοδικαίως στις αντίστοιχες κατηγορίες και τάξεις του ΜΕΕΠ με την παράγραφο 9 του άρθρου 16 του Ν. 1418/84.

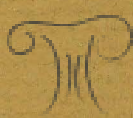
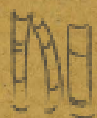
Το έργο θα χρηματοδοτηθεί από τις Δημόσιες Επενδύσεις (ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΟΥ 8047053). Εγγύηση συμμετοχής δραχμών 73.000 δηλαδή 2% της δαπάνης προϋπολογισμού και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. Δ. 1266/72 «Περί εκτελέσεως των Δημοσίων Έργων», του εκτελεστικού διατάγματος που εξακολουθεί να εφαρμόζεται σύμφωνα με το άρθρο 27 του Ν. 1418/84 καθώς και τις διατάξεις του τελευταίου αυτού νόμου που ισχύουν από τη δημοσίευσή του (29-2-1984).

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να πάρουν πληροφορίες από σχέδια, διαγράμματα κλπ. και να παραλάβουν αυτοπροσώπως ή νόμιμα εξουσιοδοτημένοι, οικονομικά τεύχη της μελέτης του έργου απαραίτητα για τη σύνταξη και υποβολή της προσφοράς τους όλες τις εργάσιμες ημέρες από 10.30 μέχρι 13.30 στα Γραφεία του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων (Φαβιέρου 30, 6ος όροφος).

Αθήνα 5-4-1985

Ο Δ/ΝΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΟΣΚ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΤΣΙΛΙΝΑΚΟΣ

ΚΛΑΜΠΑΤΣΙΜΠΑΝΟΡΕΜΠΕΤΟΞΕΦΤΙΣΜΕΝΟΧΩΡΟΣ «ΜΟΡΑΤΟΡΙΟΥΜ». Ανεγνωρισμένος υπό του κράτους! Τέρμα Ιπποκράτους και Λ. Κατσώνη II. Tel. 6448.115. Προτιμήσατέ μας! Απέχουμε τουλάχιστον τεσσαράκοντα παρασάγγακ εκ της πλησιεστέρας Χαβούζας! Με την εξαγορασθείσα ΚΟΜΠΑΝΙΑ του ΞΕΡΕΗ που τα πιάνει... άπαντα τα άσματα! «ΜΟΡΑΤΟΡΙΟΥΜ». Κέφι, χορός, χαβαλές και τζετζεζέλες άκρατος! ΠΡΟΣΟΧΗ! Σήμερα Κυριακή, μεταξύ του 1ου και 2ου μέρους του προγράμματος, ο αποστατολόγος καθηγητής της κραινικής σχολής του Πανεπιστημίου των Κάφρων, κ. Κωνσταντίνος Αποπατάκης, σε ομιλία του, θα αναλύσει το λαϊκό γνωμικό: «Πιαλάτι που-δαράκια μου, να μη σας χεσ' ου κώλους!» ΛΟΓΩ παντελούς ελλείψεως γκομένης, απαγορεύμεν ΑΥΣΤΗΡΩΣ την είσοδον εις παρέας των οποίων η σύνθεσις περιέχει ποσοστόν θηλέων κατώτερον των 2/5! Υ.Γ. Προς τους δυο τσίφτηδες που τα χοντροπιάσανε προσφάτως: Μόρτες μου, αν θέλετε να πιστέψω πως τη «λαδιά» μας την κάνατε για το καλό του τόπου, ελάτε να φάτε κανένα εκατομμύριο εις «ΜΟΡΑΤΟΡΙΟΥΜ» και μην τα εξάγετε όλα στις Ελβετίες...! Αντε μπράβο για να δυναθώ και 'γω να βγάλω την καμακάμαξα (MITSUBISHI/L 300) των ονείρων μου!...

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ